

panorama

inforegio

31

Jesen 2009

Podnebne spremembe –

odzivi na regionalni ravni

sl

UVODNIK

Dirk Ahner

3

PREGLED

Podnebne spremembe – zmanjševanje izpustov danes, prilagajanje za jutri

4–7

INTERVJU

Jeremy Rifkin – Chitra Nadarajah – Alain Hubert – Jürgen Kropp

8–11

SPLOŠNO

Güssing: Ko zelene sanje postanejo resničnost

12–13

PRIMERI

Réunion – otok s poslanstvom

14–16

ODPRAVLJANJE TEŽAV

Spremembe ESRR – krepitev energetskih naložb v stavbe

17

SKUPNA PODLAGA

Skupno ukrepanje pri podnebnih spremembah

18–19

VEČ NA TO TEMO

20

ZADEVE REGIONALNE POLITIKE

Nov komisar za regionalno politiko – predstavitev dr. Pawla Sameckija

21

NAŠI PROJEKTI

Popakademie, Mannheim – Center za Nanozdravje

22–23

MREŽNO POVEZOVANJE

Komuniciranje – dobro za planet

24–25

PREJŠNJA ŠTEVILKA, NASLEDNJA ŠTEVILKA

26

KOLEDAR DOGODKOV

27

28

NAJ SE SLIŠI VAŠ GLAS

Fotografije (strani).

Naslovnica: Istockphoto

Strani 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19, 24, 25: © EC

Strani 5, 10, 24, 25, 26: © Istockphoto

Stran 9: © Rebecca McDonnell

Stran 10: © International Polar Foundation, R. Robert

Stran 11: © Juergen Kropp

Stran 12: © EEE GmbH

Stran 18: © JCR

Stran 22: © HorstHamann / Popakademie

Stran 23: © CNH

Urednik: Raphaël Goulet, Evropska komisija, GD za regionalno politiko

Revija je natisnjena v angleščini, francoščini in nemščini na recikliranem papirju

in je na voljo v 21 jezikih Evropske unije na: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_sl.htm

Mnenja, izražena v tej publikaciji, so mnenja avtorja in ne izražajo nujno stališč Evropske komisije.

Podnebne spremembe – svetovni vpliv, regionalni učinki

Glavni izziv, s katerim se srečuje naš planet, je vpliv podnebnih sprememb, ki je globalna grožnja s številnimi obrazi. Spremembe, kot so poplave in suša, ki so nas že doletele, in tiste, ki nas še bodo, se razlikujejo glede na regijo, v kateri živimo. In prav na regionalni ravni je treba obravnavati vpliv podnebnih sprememb. Ob tem, ko so se vlade sestale v Københavnu na 15. konferenci Združenih narodov o podnebnih spremembah, da sklenejo sporazume o zmanjšanju izpustov, regije pomagajo ljudem pri prilagajanju neizogibnim spremembam, ki prihajajo.

Jeremy Rifkin, ekonomist in politični svetovalec o podnebnih spremembah, pojasnjuje, da je v tej zvezi ključen regionalni razvoj, saj se prav zanj porabljajo finančna sredstva. Z J. Rifkinom smo se pogovarjali o njegovih zamislih o ukrepih, potrebnih za obvladovanje izpustov, in o tem, kako mora potekati tretja industrijska revolucija, ki temelji na porazdeljeni in ne centralizirani proizvodnji energije, da bi lahko upravičeno upali, da bomo izpuste omejili na varno raven.

V tej številki Panorame boste našli tudi prispevek o najnovjših spremembah v delovanju Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), ki lahko podpira energetske učinkovite družinske hiše. Če bi se države članice tako odločile, se lahko za ta nujno potreben cilj sprosti 8 milijard evrov.

Učinki naraščajočih temperatur na Zemlji so že opazni. Ob vse bolj izjemnih vzorcih vremenskih dogajanj in ko javno zdravje obremenjeno z vročinskimi valovi in nastajajočimi boleznimi, je le regionalna politika dovolj prožna, da podpira Evropejce pri njihovem izzivu prilagajanja stalno spreminjajočim se razmeram.

Dirk Ahner

Generalni direktor, Evropska komisija
Generalni direktorat za regionalno politiko

// In prav na regionalni ravni je treba obravnavati vpliv podnebnih sprememb. //

PODNEBNE SPREMEMBE – ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV DANES, PRILAGAJANJE ZA JUTRI

62% vprašanih Evropejcev meni, da so podnebne spremembe največja težava, s katero se spopada svet, in to grožnjo enako resno obravnava regionalna politika in Evropska komisija kot celota. EU uvaja vrsto ukrepov za krepitev odpornosti na učinke podnebnih sprememb in zmanjšanje izpustov.

Novinarji Panorame smo preučili posledice podnebnih sprememb in primere, kako se uvedene politike in ukrepi lahko združijo v spopadu proti vplivu že izpuščenih izpustov in zmanjšanju izpustov v prihodnosti.

Energetski prevrat

Smo na razpotju, na katerem ustaljena praksa preprosto ne pride več v poštev. Pot naprej zahteva celovit razmislek o načinih pridobivanja, uporabi in ohranjanju energije in naravnih virov – ključnih dejavnikov za upočasnitev podnebnih sprememb in prispevek k trajnostni rasti.

Temeljit razmislek lahko EU zagotovi tudi rešitev iz gospodarske krize, tako da izkoristi prihod tako imenovane tretje industrijske revolucije, tj. hiter razvoj popolnoma novega energetskega sistema.

Strokovnjaki priporočajo množičen prehod na gospodarstvo z nizkimi izpusti ogljikovega dioksida, in sicer na sisteme čiste energije, precej nižjo porabo energije in večjo uporabo obnovljivih virov, tudi v prometu. Vprašanje je torej, kako lahko EU izkoristi izzive podnebnih sprememb kot priložnost.

Čista energija – krepitev gospodarstva

V Evropi je bilo s preходом na obnovljive vire energije že ustvarjenih 300 000 delovnih mest. Da bi EU lažje prebrodila gospodarsko krizo, svoje članice spodbuja k večjemu vlaganju v energetske učinkovitost, čiste tehnologije, čist promet, povezave energije in širokopasovno mrežo.

Od sredstev, dodeljenih na podlagi kohezijske politike, je več kot 65% (230 milijard €) namenjenih naložbam v štiri prednostna področja: kadri (delovna mesta), podjetja, infrastruktura in energija ter raziskave in inovacije. Ta usmeritev je ključna, saj bodo te prednostne naloge prispevale k hitrejši spodbuditi gospodarstva, izboljšale konkurenčnost in pomagale Uniji do gospodarstva z nizkimi izpusti ogljikovega dioksida.

Jasno je, da bodo obnovljivi viri energije, pametna elektroenergetska omrežja, vozila na električni pogon in na vodik, tehnologija akumulatorjev ter energijsko učinkoviti izdelki in storitve rastoči sektorji prihodnjih nekaj desetletij.

Maja letos so bile izvedene spremembe v **Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR)**, na podlagi katerih se je razširilo področje njegove podpore energetskim vlaganjem v stavbe. Zdaj vključuje vlaganja v energetske učinkovitost in obnovljive vire energije na področju stanovanjskih gradenj za vse države v EU. Ta lahko zajemajo do 4% skupnih sredstev ESRR, kar pomeni, da se lahko za energetske učinkovitost in obnovljive vire v stanovanjskem sektorju nameni 8 milijard €, če se države članice odločijo, da bodo sredstva prerazporedile za te prednostne naloge. (več o tem na str. 17)

EU na čelu novega energetskega trga

EU ima vse možnosti, da v celoti izkoristi ta prehod, saj je že dejavna pri vzpostavljanju obnovljivih virov energije. Na področju obnovljivih virov energije združuje svetovne voditelje in mora to svojo vodilno vlogo uporabiti kot odskočno desko za tehnologije z nizkimi izpusti ogljikovega dioksida in nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti. Ključni dejavnik pri uresničevanju tega cilja so raziskave.

Namen najnovejšega strateškega načrta za energetske tehnologije je uskladiti financiranje in raziskave obnovljivih virov energije, da bi čim bolj povečali njegove možnosti. Prizadevanja javnosti, evropske industrije in raziskovalcev se že povezujejo na podlagi šestih evropskih industrijskih pobud:

vetrne in sočne energije, bionergije, zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida, pametnega elektroenergetskega omrežja in jedrske cepitve.

Spodbujanje energetske učinkovitosti in povečevanje proizvodnje okolju prijaznih izdelkov sta dva od ključnih ciljev evropskega načrta za spodbuditev gospodarstva, odziva EU na gospodarsko krizo, ki nas vodi v ustvarjalno, na znanju temelječe gospodarstvo.

Kohezijska politika vlaga 105 milijard € v:

- raziskave, tehnologijo in ekoinovacije, vključno s sredstvi za MSP (3 milijarde €),
- gospodarstvo z nizkimi izpusti ogljikovega dioksida, vlaganje v trajnostni promet in energijo (48 milijard €),
- pomoč vsem državam EU pri izpolnjevanju okoljske zakonodaje (54 milijard €, od katerih bo 28 milijard € namenjenih za upravljanje odpadkov in voda).

Oskrba z energijo za novo stoletje

Ni treba, da smo še naprej ujetniki energetske odvisnosti, ki nam je krojila usodo v preteklosti. Mesto **Kistelek** na Madžarskem je iz skladov za regionalni razvoj prejelo 1,6 milijona € (2004–06) za izkoriščanje **geotermalne energije**. Tako se zdaj osem javnih institucij oskrbuje z geotermalno energijo, ki je še cenejša od oskrbe s plinom, projekt pa je tudi dober primer za druge lokalne vlade, ki razmišljajo o namestitvi podobnih sistemov.

Delovanja sistema ni treba posebej nadzorovati in zastarelo plinsko ogrevanje je bilo mogoče zamenjati s cenejšo, okolju prijaznejšo tehnologijo, s katero so pri zagotavljanju ogrevanja zadevnih institucij prihranili približno 10%, hkrati pa so se na tem območju zmanjšali izpusti, ki onesnažujejo zrak.

V **Branderburgu** v Nemčiji so iz regionalnih sredstev namenili skoraj 8 milijonov € za gradnjo tovarne za podjetje **Odersun**, ki izdeluje **sončne celice** in je izdelalo tudi sončne celice, ki so z energijo oskrbovale olimpijski park v Pekingu. Podjetje je specializirano za izdelavo tankoplastnih sončnih celic na bakrenem traku. Zaradi svobode oblikovanja in posebne uporabe, ki jo ta omogoča, se lahko fotovoltaika uporabi raznovrstneje z več aplikacijami za sončno energijo.

Prilagajanje podnebnim spremembam

Čeprav so uvedene politike in sredstva za upočasnitev količine izpustov toplogrednih plinov, jih je bilo že toliko izpuščenih v ozračje, da že močno vplivajo na naše podnebje. Aprila 2009 je Komisija predložila Belo knjigo o prilagajanju podnebnim spremembam, da poudari pot naprej za zmanjševanje občutljivosti EU na vplive podnebnih sprememb. Glede na to, da številni vplivi učinkujejo lokalno, bo treba prilagoditvene ukrepe pogosto izvajati na nacionalni ali regionalni ravni.

Najobčutljivejše regije v EU so južna Evropa, sredozemska kotlina, nekatere regije na skrajnih mejah EU in arktično območje. Poplavna območja, ledeniki, otočja in obalna območja se morajo tudi spopadati s posebnimi težavami.

Sredstva za financiranje regionalne politike povezujejo ljudi in organizacije, ki navadno ne delajo skupaj, in vodijo k čezmejnemu, nadnacionalnemu in medregionalnemu sodelovanju. Poplave, gozdni požari in druge hude nesreče, ki jih prinašajo podnebne spremembe, se ne ustavijo na mejah. Prav zato ima lahko regionalna politika pri tem še posebno veljavo.

Kako je mogoče predvideti podnebne spremembe

Prave informacije o verjetnem vplivu podnebnih dogodkov so ključne, če se želimo pripraviti na njihove posledice. Na srečo so raziskave vse bolj napredne. Trije najpogostejše omenjeni scenariji so:

- Scenarij najslabšega primera, scenarij A1, ki zagovarja ustaljeno prakso in se osredotoča na hitre inovacije in visoke prihodke kapitala, brez posebne pozornosti do trajnostnega vidika.
- Scenarij B2 je ravno nasproten. To je scenarij najboljšega stanja in je uresničljiv, če skrbimo za trajnostni razvoj z majhnimi izpusti ogljikovega dioksida.
- Na scenarij srednje poti A2 prisega večina evropskih raziskovalcev, in sicer se še naprej osredotočamo na svobodno trgovino, vendar si že vse bolj prizadevamo za trajnost.

Edina izbira je prilagajanje

Na začetku 21. stoletja prvič razumemo, da naš način uporabe Zemljinih virov močno negativno vpliva na krogotoko planeta, kot so voda, dušik, kisik in zlasti ogljik, ki jih potrebujemo za zdajšnjih 6 milijard prebivalcev tega planeta.

Podnebne spremembe bodo vplivale na vsakega od nas in tudi na vrste, s katerimi si delimo planet. Tri ključna področja, ki jih bodo močno prizadele podnebne spremembe, in načini, kako EU in regionalna politika pomagata Evropejcem prilagoditi se tem učinkom, so:

VODA

Podnebne spremembe naj bi po Evropi povzročile večje spremembe v razpoložljivosti vode, ki je bo vse bolj primanjkovalo zlasti v južni Evropi, in večjo nevarnost poplav po vsej celinei.

Vsaj 11% evropskega prebivalstva in 17% njenega ozemlja se je do zdaj že srečalo s pomanjkanjem vode. Po najnovejših podatkih je po Evropi vse večje pomanjkanje vode.

V Evropi je od leta 1998 v poplavah umrlo približno 700 ljudi, približno pol milijona ljudi se je moralo preseliti, na področju zavarovanj pa je bilo povzročene za najmanj 25 milijard € gospodarske izgube. Gospodarski strošek obalnih poplav je ocenjen na 18 milijard € po scenariju zviševanja morske gladine za 50 cm, vendar se lahko s prilagajanjem škoda precej zmanjša, na 1 milijardo € na leto.

Prilagoditvene strategije bodo odvisne od področja uporabe nacionalnih in evropskih predpisov o vodah skupaj z načini vključevanja upravljanja voda v druge politike, kot sta politiki, ki usmerjata kmetijstvo in energetiko. Kratkoročne ukrepe je treba vgraditi v vse politike prostorskega načrtovanja in načrtovanja rabe vode, EU pa bo podpirala izmenjavo informacij, spodbude zasebnega sektorja in javne naložbe.

Eden od primerov regionalnega financiranja, ki je prinesel veliko spremembo, je projekt nadnacionalnega sodelovanja pri poplavni nevarnosti Donave (Danube Flood Risk, Transnational co-operation' project), ki je sestavni del evropskega ozemeljskega programa o sodelovanju v jugovzhodni Evropi („European

Territorial Co-operation' programme of South East Europe). Projekt povezuje znanstvenike, javne uslužbence, nevladne organizacije in druge zainteresirane strani, da razvijejo sistem kart poplavne nevarnosti za rečna poplavna območja in je dober primer, kako lahko regionalna sredstva spodbujajo mednarodno sodelovanje. Od celotnega proračuna 6,5 milijona € je 5,1 milijona € prispeval ESRR.

JAVNO ZDRAVJE

Podnebne spremembe precej vplivajo na javno zdravje. Pri tem so pomembni številni dejavniki, ki jih še zaostrejuje demografski trend staranja prebivalstva.

Prvič, smrtnost zaradi vročine. Če se bodo temperature zvišale za 2 °C, se lahko smrtnost v urbanih območjih poveča od 2- do 3-krat. Če bomo še naprej izvajali svobodno trgovino, a se nekoliko posvetili tudi trajnosti, bi se lahko število smrtnih primerov zaradi vročine do leta 2100 letno povečalo za 100 000. Če upoštevamo zmanjšanje smrtnosti zaradi mraza, bi se torej število smrtnih primerov zaradi vročine letno povečalo za 86 000.

Drugi dejavnik sta razpoložljivost in kakovost vode. Do leta 2070 bi lahko zaradi pomanjkanja vode trpelo od 16 do 44 milijonov ljudi.

Tretji dejavnik je vse več bolezni, povezanih s hrano in živalmi, ki prenašajo bolezni, v preteklosti neprizadetih regijah – zdaj pretijo bolezni, običajno povezane s toplejšim podnebjem severne Afrike ali najjužnejših delov Evrope. Prve spremembe, ki jih je mogoče odkriti v zdravju ljudi, lahko z gotovostjo pripišemo spremembam v geografski razširjenosti (širina in višina) in sezonski naravi nekaterih nalezljivih bolezni – vključno z okužbami, ki se širijo s prenašalci, kot sta malarija in virus mrzlice ‚dengue‘, in okužbe, ki se prenašajo s hrano (npr. salmonela), ki dosežejo vrh v toplejših mesecih.

Nazadnje, kakovost infrastrukture zdravstvenega varstva, ki je neuravnotežena po državah EU. Sredozemska Evropa ima najmanj bolnišničnih postelj na 2 000 prebivalcev, vendar bo ravno ta najbolj izpostavljena tveganjem za zdravje, povezanim s podnebnimi spremembami.

GOZDNI POŽARI

Med poletjema 2003 in 2004 je v Španiji, na Portugalskem, v Franciji, Italiji in Grčiji izbruhnilo več obsežnih gozdnih požarov. Vzrok povečane nevarnosti je v celovitem vzorcu urbanega širjenja, slabem nadzoru razvoja podeželja, slabem upravljanju gozdov in večjem številu ljudi na občutljivih območjih.

Ob upoštevanju podnebnih sprememb in njihovega vpliva – bolj vroči in suhi meseci – je očitno, da nujno potrebujemo prilagoditvene strategije, ki vključujejo povečanje raznovrstnosti regij.

Prilagoditev nevarnosti požarov pa vključuje večjo ozaveščenost javnosti. Projekt, katerega namen je bil seznaniti javnost in preučiti načine, kako se politike borijo z nevarnostmi požarov, ima pomenljivo ime INCENDI. Iz sredstev za regionalni razvoj je ta projekt, ki je povezal regije sredozemske Evrope z visoko stopnjo tveganja pri preskušanju in izboljšanju

Kaj nas čaka?

Po izsledkih modeliranja se bo povprečna letna temperatura v Evropi verjetno zvišala več kot povprečna temperatura na Zemlji. Po predvidevanjih se bo do konca tega stoletja povprečna letna temperatura v Evropi pri scenariju A2 zvišala za od 2,5 do 5,5 °C in pri scenariju B2 za od 1 do 4 °C. V nekaterih regijah se lahko temperatura zviša za več ali manj stopinj od povprečne.

Pri scenariju A2 se bo lahko temperatura v nekaterih evropskih regijah zvišala za le 2 °C ali celo za več kot 7 °C po scenarijih. Zvišanje temperature bo najbolj prizadelo južno Evropo, kjer bo temperatura stalno zvišana za od 3 °C do več kot 7 °C, z večjim segrevanjem poleti. V severni Evropi se bo temperatura dvignila za manj kot 2 °C do 4 °C, odvisno od scenarija in regije, zime pa bodo pretežno manj hladne. Temperaturne skrajnosti bodo manjše pozimi in večje poleti.

regionalne politike v zvezi z gozdnimi požari, dobil več kot 4 milijone €, da bi organiziral temelj za prihodnjo politiko na ravni Sredozemlja.

Številne evropske obmejne regije so se dogovorile o čezmejnih načrtih za izredne razmere in o izmenjavi drage protipožarne in reševalne opreme ob požarih ali poplavih. Pomembno spodbujevalno vlogo sta pri tem imela programa Interreg in European Territorial Co-operation.

EU ukrepa za zmanjšanje izpustov

Čeprav moramo obravnavati tudi učinke izpustov v preteklosti, je nujno, da zmanjšamo trenutne količine izpustov. Raven izpustov je ključna za ublažitev segrevanja Zemlje in zmanjšanje vpliva navedenih kriznih pojavov.

Energetsko-podnebni sveženj kaže zavezo EU k zastavljanju ambicioznih ciljev za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. V tem svežnju, ki je bil sprejet decembra 2008, se EU obvezuje zmanjšati svoje izpuste toplogrednih plinov za 20% v primerjavi z ravnimi iz leta 1990; povečati količino energije iz obnovljivih virov z zdajšnjih 8% na 20% in izboljšati energetske učinkovitost za 20%, kar pomeni zmanjšanje porabe za 13% v primerjavi z letom 2006 – vse to do leta 2020.

Glavno pri tem sporazumu je spoznanje, da bi morale biti politike o energetiki in podnebnih spremembah povezane.

V sporazumu sta poudarjena potreba po ‚odločnem in takojšnjem ukrepanju‘ glede podnebnih sprememb in ‚ključni pomen doseganja strateškega cilja omejitve povečanja povprečne temperature na Zemlji na največ 2 °C nad predindustrijsko stopnjo‘.

Pristop k izpustom v obdobju od 2012 do 2020 je bil pojasnjen v novem predlogu, s trdnejšim in preglednejšim sistemom trgovanja, v katerem mora industrija pridobiti dovoljenje za izpuščanje ogljikovega dioksida. Vzporedno s tem je

nastala nova **Direktiva o obnovljivi energiji**, ki določa, da so obveznosti doseganja cilja 20% obnovljivih virov v energetskega naboru EU in 10% goriv za promet iz biogoriv do leta 2020 pravno zavezujoče.

Primeri iz prakse

Ob tem, ko oblikovalci politike vodijo določanje ciljev, opredeljevanje načinov njihovega doseganja in financiranje spremembe, bomo morali za uresničitev potrebnega zmanjšanja izpustov temeljito spremeniti življenjski slog.

Ljudje se po vsej Evropi vse bolj zavedajo potrebe po takojšnjem ukrepanju. Urbanistični načrtovalci ustvarjajo okolju prijazna mesta, ki tekmujejo za nagrado evropske zelene prestolnice. Ponosna prejemnika nagrade sta Stockholm, ki do leta 2050 načrtuje popolnoma odpraviti fosilna goriva, in Hamburg, ki prav tako do leta 2050 načrtuje svoje izpuste zmanjšati za 80%.

V vzhodni Angliji je tema o gospodarski rasti z majhnimi izpusti ogljikovega dioksida (Low Carbon Economic Growth) rdeča nit celotnega programa Konkurenčnost in zaposlovanje regije. Regija meni, da ima program vse možnosti, da postane vodilni pri oblikovanju in inovacijah. Program vključuje razvoj novih načinov odziva na obveznost manjših izpustov, od pobud za manjše izpuste ogljikovega dioksida do spodbujanja čiste tehnologije in sektorjev obnovljive energije. V ta program je bilo iz regionalnih sredstev vloženo 73 milijonov €.

Na konvenciji županov pa nameravajo še preseči ambiciozne cilje, zastavljene v energetskega svežnju. 80% prebivalcev živi v mestih in v teh se porabi do 80% energije. Ker menijo, da imajo lokalni organi osrednjo vlogo pri ublažitvi podnebnih sprememb, so na konvenciji županov oblikovali konkretne projekte, ki bodo mestom utirali pot v zmanjšanje izpustov z večjo energetske učinkovitostjo ter proizvodnjo čistejših energije in njene uporabe.

Mesta, ki se pridružijo projektu, potrjujejo, da jih bodo spremljali in bodo svojim kolegom poročali o doseženem napredku. Od Argentine do Ukrajine si mestni javni organi prizadevajo spremeniti življenjski vzorec svojih meščanov.

JEREMY RIFKIN

Svetovalec EU in predsednik omizja industrijskih vodij globalnih podjetij tretje industrijske revolucije (Third Industrial Revolution Global CEO Business Roundtable)

Jeremy Rifkin je svetovalec Evropske unije in vodi izobraževalne programe za direktorje na šoli Wharton School. J. Rifkin predseduje omizju industrijskih vodij globalnih podjetij tretje industrijske revolucije. Na tem omizju sodeluje 100 vodij severnoameriških in evropskih globalnih podjetij, ki so se za spopad s tremi izzivi – spodbuditev svetovnega gospodarstva, energetska varnost in podnebne spremembe – zavezala k uvajanju štirih stebrov tretje industrijske revolucije.

„Misli globalno, deluj lokalno“: katere strateške spremembe morajo spodbujati javni organi za zagotavljanje trajnostne oblike razvoja v svetu z omejenimi naravnimi viri?

Izrek „Misli globalno, deluj lokalno“, še nikoli ni bil primernejši. Spopadamo se s tremi, doslej neznanimi izzivi: druga industrijska revolucija, na kateri temelji naše gospodarstvo, se končuje; zalog fosilnih goriv že skoraj ni več, učinki podnebnih sprememb na kmetijstvo pa pomenijo, da bo brez hrane ostala milijarda ljudi. Posojilna kriza je samo eden od pokazateljev, da zdajšnji ekonomski model ni trajnosten. Če bi potrebovali še kakšen dodatni dokaz, opazujte, kaj se zgodi, ko cena nafte preseže 147 \$ za sod: to zavre celotno gospodarstvo. Potrebna sta nova ekonomska vizija in strategija, ki bosta lahko premagala te tri izzive.

Evropska unija se je zavezala k ambicioznim ciljem zmanjšanja izpustov na 400–450 volumskih delcev na milijon (ppm) saj, podobno kot preostali svet, meni, da se bo s tem temperatura povišala le za 2 °C. Vendar pa novi podatki kažejo, da je to preveč optimistično in da je pravzaprav verjetneje, da se bo temperatura zvišala za 6 °C, kar bi povzročilo izumrtje človeške vrste v naslednjem stoletju.

Največji vir izpustov ogljikovega dioksida so zgradbe. To je treba popolnoma spremeniti. Tako da bo vsaka zgradba ustvarila svojo električno energijo. Vsak kvadratni meter tega planeta ponuja kakšen obnovljiv vir energije, na primer sončno, vetrno, geotermalno energijo, pridobivanje toplotne energije s sežiganjem odpadkov, uporabo plime ali vodnih virov v hidroelektrarnah, če naštejemo le nekatere. Zdaj poznamo tehnologijo skladiščenja presežka energije za ohranjanje stalnih zalog in imamo primer razvejanega omrežja, podobno kot uporabljamo svetovni splet in računalnike, priključene na to omrežje. Ni več ovir za popolnoma razvejano omrežje.

Združitev novih energetske oblike z novimi načini komuniciranja pomeni revolucijo, tako se je npr. pisava razvila, ko je človek postal poljedelec, tiskanje se je začelo ob odkritju pare, ob prehodu na centralizirane vire energije fosilnih goriv in urana smo skupaj z velikimi telekomunikacijskimi podjetji prešli na

centralizirane oblike komuniciranja po telefonu in telefaksu. Zdaj pa imamo na voljo svetovni splet in ljudje lahko zares razmišljajo globalno in delujejo lokalno. Milijarda ljudi deluje lokalno, ko naveže stik s prijatelji na drugi strani planeta. Imamo torej porazdeljeno energijo, ki se razvija sočasno s porazdeljenimi komunikacijskimi sredstvi, kar je tretja industrijska revolucija in edini način za rešitev iz položaja, v katerem smo se znašli.

Za katero globalno spremembo našega zdajšnjega delovanja bi se odločili, če bi lahko izbrali le eno?

Takoj je treba povečati vzvode javnih sredstev s sredstvi zasebnih podjetij za oblikovanje nove ekonomske vizije, tj. skladne strategije, ki določa novo ekonomsko infrastrukturo, namenjeno porazdelitvi energije.

Podjetniških priložnosti je veliko. Pričakuje se, da se bodo pri gradnji novih objektov, skladiščenju vodika in razvoju novih omrežij 21. stoletja ustvarila številna nova delovna mesta. Skupaj z večjimi avtomobilskimi proizvajalci se v to vključuje še prevoz, in to s pogajanji za sklenitev sporazumov z dobavitelji električne energije do leta 2014, ko se bodo na trgu začeli prodajati prvi avtomobili na električni pogon. Akumulator priključite na omrežje kar doma, porabljeno energijo odštete od energije, ki jo ustvari vaša zgradba, in že ste pripravljeni. Energijo boste dopolnjevali s presežkom energije, ki jo bodo na vaši poti ustvarile druge zgradbe. Gre za razumno razdelitev in lokalno proizvodnjo. Milijarde majhnih generatorjev, ki prispevajo k decentraliziranem omrežju, skupaj ustvarijo veliko več energije kot stare škripajoče elektrarne, ki so nas pripeljale na rob izumrtja.

Enkrat za spremembo so lahko države v razvoju resnični zmagovalci, saj je sončna energija pogosto dosegljiva in 30% jih ni vključenih v nobeno omrežje, zato ne bo treba izumljati ničesar več. Te države so zelo primerne za sprejemanje nove, čiste tehnologije v okviru partnerstev sever–jug.

Ali je dovolj časa za izvedbo?

Ne vem, ali bomo dovolj hitri. Človeško miselnost moramo z zdajšnje geopolitične zavesti preusmeriti na zavest o biosferi. Večina Evrope je doživela preporod ob prehodu iz srednjega veka v industrijsko dobo. Zdaj potrebujemo novo filozofsko podlago. Ob sočasni spremembi komunikacijskega in energetskega vzorca dobimo pospeševalnik nove miselnosti in za tiste, ki so jo usvojili skupaj s svetovnim spletom, postane svet globalna vas. Živimo na planetu, naseljenem z močno razdvojenimi civilizacijami in ena od naših skupnih stvari je biosfera.

Potrebujemo celovito ekonomsko vizijo, ki temelji na sistemih informacijske tehnologije 21. stoletja. To vizijo je treba uresničiti z izpolnitvijo zavez vlad o vlaganju finančnega kapitala, ki se mora ujemati z enakovrednimi zavezami družbe o vlaganju socialnega kapitala. Vse to pa je treba začeti že danes!

CHITRA NADARAJAH

Glavna okoljska uradnica v svetu okrožja Hampshire

Chitra Nadarajah, glavna okoljska uradnica v svetu okrožja Hampshire, je bila prej projektna vodja projekta Espace, inovativnega petletnega projekta Interreg o prostorskem načrtovanju in prilagajanju.

„Razmišljaj globalno, deluj lokalno“: katere strateške spremembe morajo javni organi spodbujati, da bi zagotovili trajnostno obliko razvoja v svetu z omejenimi naravnimi viri?

Javni organi so odgovorni za prostorsko načrtovanje na različnih ravneh, od nacionalne do lokalne. Prostorsko načrtovanje ima odločilno vlogo pri usklajevanju konkurenčnih zahtev glede tega, kako se naša zemljišča in naravni viri upravljajo in izkoriščajo, pri čemer so oboji izpostavljeni pritisku različnih virov, ki vključujejo hitro gospodarsko rast, naraščanje števila prebivalstva in nedavne podnebne spremembe. Tem spreminjajočim se razmeram se moramo začeti prilagajati že danes, da bi zagotovili, da bodo naši družbeni, gospodarski in okoljski sistemi kar najboljše pripravljene na neizogibne posledice podnebnih sprememb. Prilagajanje je najpomembnejše na lokalni ravni, zato so lokalni javni organi v dobrem položaju, da delujejo kot vodje skupnosti ter se zavzemajo za politiko in ukrepanje v zvezi s podnebnimi spremembami na lokalni ravni.

Ob priznavanju ključne vloge prostorskega načrtovanja se je zbrala skupina transnacionalnih partnerjev, da bi izvedla inovativni petletni projekt – Espace (Evropsko prostorsko načrtovanje: prilagajanje podnebnim dogodkom), ki se financira iz programa Evropske komisije Interreg IIIB za severozahodno Evropo, partnerstva Espace in Oddelka za skupnosti in lokalno upravo.

Projekt Espace je vplival na filozofijo in prakso prostorskega načrtovanja s priporočili, kako se lahko prilagajanje podnebnim

spreembam vključi v politike, postopke in prakse prostorskega načrtovanja. V zadnji projektni strategiji „Načrtovanje v spreminjajočem se podnebnju“ je določenih 14 priporočil, kako se lahko prilagajanje podnebnim spremembam vključi v prostorsko načrtovanje. Tri ključna načela strategije so:

- prilagajanje podnebnim spremembam naj postane osrednji cilj prostorskega načrtovanja,
- glejte prek življenjske dobe svojega načrta z razumevanjem tveganj podnebnih sprememb,
- združite pristopa k obvladovanju sprememb in k obvladovanju tveganj za vključitev prilagajanja v prostorsko načrtovanje.

Če bi lahko naredili eno, globalno spremembo načina, kot delujemo trenutno, katera bi to bila?

Čeprav je prilagajanje odločilen element pri odzivu na podnebne spremembe, bo prilagajanje podnebnim spremembam postajalo vse težje in nevdržno, ker bodo posledice postajale vse hujše. Zato je ključno, da je zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov ključna prednostna naloga. Zato bi bila prva uredba, ki bi jo sprejela, podpora politiki za razvoj tehnologij z nizko vsebnostjo ogljika in njihova vključitev v prevladujočo usmeritev. Brez močne vladne politike, vodstva, podpore in financiranja se prehod na tehnologijo z nizko vsebnostjo ogljika ne bo zgodil dovolj hitro, da bi se tveganja podnebnih sprememb zmanjšala. Tehnologije z nizko vsebnostjo ogljika brez vladnega posredovanja verjetno tudi ne bodo postale ekonomsko upravičene v potrebnem času.

Kako, menite, lahko sprememba obnašanja prispeva k odzivu na podnebne spremembe?

Sprememba obnašanja je odločilni element pri odzivu na podnebne spremembe, toda treba jo je spodbujati, podpirati in urediti. Na primer, prehod z uporabe osebnega avtomobila na javni prevoz je treba podpreti z dobro infrastrukturo javnega prometa, ki je gospodarna in učinkovita (npr. dobro geografsko pokrivanje, dobre povezave med različnimi oblikami prevoza, pri katerih se ne porabi preveč časa itd.). Tudi ne verjamem, da bodo dovolj velike spremembe v obnašanju storjene brez določenega spodbujanja in ureditve za izvedbo te spremembe, npr. davčnih spodbud in kazni, novih cenovnih struktur.

ALAIN HUBERT

Ustanovni predsednik Mednarodne polarne fundacije (International Polar Foundation, IPF) ter avtor in začetnik projekta postaje Princess Elisabeth na Antarktiki.

„Razmišljaj globalno, deluj lokalno“: katere strateške spremembe morajo javni organi spodbujati, da bi zagotovili trajnostni razvoj v svetu, v katerem so na ravni viri omejeni?

Prva stvar, ki bi jo javni organi morali narediti, da bi omogočili ukrepanje na lokalni ravni, je dati več pooblastil, sredstev in neodvisnosti regijam in mestom, ker so to okolja večine svetovnega prebivalstva. Mesta so nedvomno prva v bitki za trajnost.

V mestih razvitega sveta sta poraba in proizvodnja energije glavna izziva. Po drugi strani se morajo mesta v državah v razvoju prilagoditi hitri urbani rasti, nadzorovati onesnaženost zraka, zagotoviti ključno infrastrukturo in se spoprijemati z neustreznimi sanitarnimi pogoji.

Javni organi morajo zagotoviti sredstva, da bi mesto in mestni organi v prihajajočem desetletju dosegli natančno določene cilje. Ljudje v razvitem svetu, ki so odgovorni za velik del globalnega segrevanja, se morajo zavedati, da ukrepanje pomeni sodelovanje v novi gospodarski in družbeni dinamiki. Razvite države morajo ukrepati in podpreti države v razvoju, ne da bi pričakovale, da bodo te ravnale enako.

Ne smemo pozabiti, da brez korenite spremembe naših navad pri porabi energije ne bo dolgoročne globalne rešitve in da se lahko dolgoročna sprememba obnašanja lahko doseže samo z izobraževanjem in pozitivnim obveščanjem, ki se začne na lokalni ravni.

Če bi lahko danes sprejeli izvršilno odločitev, katera bi bila prva uredba, ki bi jo sprejeli?

Če želi biti Evropska unija za zgled, mora do leta 2030 za 80% zmanjšati izpuste toplogrednih plinov. Evropa ima vse potrebno, da sproži zeleno industrijsko revolucijo, od razpoložljivih tehnologij do zrelega javnega mnenja.

Da bi dosegla te cilje, bo potrebovala ne samo omejitve in kompromise, ampak prave spodbude in odvračila, ki jih ni mogoče obiti: določiti postopno višje davke na izpuste ogljikovega dioksida ter sočasno spodbujati bolj alternativne pobude s ciljno usmerjenimi raziskovalnimi dotacijami in ugodnostmi za gospodinjstva.

Potrebujemo tudi pobude za spodbujanje naložb v zelena podjetja. Za spremembe se je treba usmeriti na institucionalne vlagatelje, in ne samo na direktorje podjetij, ki, čeprav imajo vizijo in želijo ukrepati, morajo tudi ustvarjati dobiček za svoje delničarje.

Marca 2009 je bila odprta raziskovalna postaja Princess Elisabeth na Antarktiki, prva „brezemisijska“ postaja na svetu. Zakaj je za Mednarodno polarno fundacijo (International Polar Foundation, IPF) pomembno, da se je odločila za trajnostni razvoj na oddaljeni Antarktiki?

Preučevanje polarnih regij je ključ do boljšega razumevanja podnebnega sistema Zemlje.

Postaja, ki izkorišča razpoložljive zelene tehnologije, deluje na obnovljive vire energije ter uporablja tehnike pasivne hiše, sistem popolnega čiščenja vode in pametno mrežo, da se zmanjša poraba energije in dosežejo cilji brez izpustov. Na podlagi Madridskega protokola zmanjšujemo vpliv na okolje z uporabo čistejših energije, ki je čistejša za nas in za planet.

S sprejetjem tega pristopa smo pokazali, da imamo z željami, vztrajnostjo ter znanjem in izkušnjami naših družb možnost, da konstruktivno odgovorimo na podnebne spremembe in se spoprimemo z njimi. Če je mogoče brez izpustov delovati v izjemnem podnebnju Antarktike, bi to moralo biti mogoče tudi kjer koli drugje po svetu.

Evropa ima vse potrebno, da sproži zeleno industrijsko revolucijo, od razpoložljivih tehnologij do zrelega javnega mnenja.

Dr. JÜRGEN KROPP

Vodja severozahodne skupine 30 znanstvenikov na Inštitutu za raziskave podnebnih vplivov v Potsdamu, ki se ukvarja z uskladitvijo prilagajanja, ublažitve in trajnostnega razvoja.

„Razmišljaj globalno, deluj lokalno“: katere strateške spremembe morajo javni organi spodbujati, da bi zagotovili trajnostno obliko razvoja v svetu z omejenimi naravnimi viri?

Odkrito in na kratko: potrebujemo novo vrsto odločanja. To bi moralo vključevati strateško okoljsko presojo, pri kateri se upoštevajo dolgoročni vidiki političnih odločitev in podnebnih sprememb ter se razmišlja odprto, namesto v eksplicitnih številkah.

Zdajšnje odločanje vsaj navidezno temelji na eksplicitnih kvantitativnih ugotovitvah. Ob upoštevanju kompleksnosti narave in okolja je treba priznati, da bo morda treba delati samo z nezanesljivimi napovedmi.

Podnebne spremembe bodo vplivale na življenjske pogoje v številnih regijah po svetu. Razsežnost izziva je mogoče pojasniti s preprostim primerom: ob koncu zadnje ledene dobe pred približno 18 000 leti se je povprečna globalna temperatura dvignila za približno 8 °C v 5 000 letih. Zdaj bi se v najslabšem možnem primeru temperatura lahko dvignila za od 5 do 6 °C v samo 100 letih – sprememba, ki je vsaj 25-krat hitrejša kot prejšnje veliko segretje. Vprašanje je, ali so naše zelo raznovrstne družbe, infrastruktura, kmetijstvo ali ekosistemi lahko kos škodljivim učinkom tako hitre spremembe. Nujno moramo biti pripravljeni na to, kar se bo zgodilo.

Če bi lahko danes sprejeli izvršilno odločitev, katera bi bila prva uredba, ki bi jo sprejeli?

Na splošno bi predlagal bolj dinamično organiziranje oblikovanja politike in načrtovanja. Odločanje je preveč statično, da bi se lahko ustrezno odzivalo na nesreče, povezane s podnebjem. Na primer, opažamo obnovo naselij na istih ogroženih območjih, pogosto zato, ker obstajajo pravno zavezujoči razvojni načrti, ki jih ni mogoče preprosto spremeniti. Tu potrebujemo spremembo vzorca, npr. razvoj kompenzacijskih elementov, ki omogočajo preselitev naselij ali industrij iz ogroženih v varnejše regije.

Če bi bil odgovoren za energijo, bi zagotovo uveljavil prehodne strategije, ki utirajo pot trajnostni proizvodnji. Jasno mora biti, da bodo današnji izpusti jutrišnje težave.

Če bi bil odgovoren za razvojna vprašanja, bi želel zagotoviti, da imajo države v razvoju pravičen dostop do trajnostnih tehnologij.

Če bi bil odgovoren za regionalno načrtovanje, bi predlagal infrastrukturo, ki podpira delitev in izmenjavo informacij. Interesne skupine imajo pogosto podobne težave v zvezi s podnebnimi spremembami, a si ne delijo izkušenj in znanja. To ustvarja stroške za preverjanje in razlago podatkov, ki bi jih bilo mogoče močno zmanjšati, npr. s spletno stranjo, ki zagotavlja informacije razločljivo in prenosljivo.

Kakšno je vaše upanje v zvezi s podnebnimi izzivi za naslednje desetletje?

Zagotovo, da bi lahko preprečili prekoračitev cilja 2 °C in zagotovili varne življenjske razmere za vsakogar. To ni lahka naloga, čeprav je cilj, da se do konca 21. stoletja ne prekorači zvišanja temperature za 2 °C, sprejelo približno 100 držav. Kljub temu je časa za ukrepanje malo, ker je treba vzporedno reševati še veliko drugih stvari.

Mednarodna raziskovalna ekipa, v katero so vključeni znanstveniki iz našega inštituta, je presodila, da to, da se ne prekorači cilj 2 °C, pomeni dvoje: da moramo leta 2010 stabilizirati izpuste in da jih bomo morali po letu 2010 zmanjševati za 2% na leto. To se zdi obvladljivo, če bo kot obveza določeno na konferenci v Københavnu – kar iskreno upam. Če bomo izpuste sposobni stabilizirati šele okrog leta 2020, bo potrebno že zmanjšanje za 6% na leto, da bi ostali pod ciljem 2 °C, kar je več kot en kjotski protokol na leto.

Glede na vloge držav je zaradi pravičnosti treba upoštevati izpuste na prebivalca. Državljan ZDA spusti približno 24 ton ekvivalenta CO₂/prebivalca na leto, Kitajec samo 4 tone, Evropejec od 10 do 12, medtem ko prebivalec v najrevnejših najmanj razvitih državah spusti samo približno 0,1 tone ekvivalenta CO₂. Da bi ostali pod ciljem 2 °C, bi morali biti izpusti do leta 2050 na prebivalca 2 toni ekvivalenta CO₂ na leto. Številke kažejo, kje je treba ukrepati.

Pričakujem, da bodo vlade prevzele svojo odgovornost v zvezi s temi vprašanji in da bo na vrhu v Københavnu pozneje letos lahko dosežen napredek. To je nujno – človeštvo nima druge izbire.

„Pričakujem, da bodo vlade prevzele svojo odgovornost v zvezi s temi vprašanji in bo na vrhu v Københavnu pozneje letos lahko dosežen napredek. To je nujno – človeštvo nima druge izbire.“

GÜSSING: KO ZELENE SANJE POSTANEJO RESNIČNOST

V 15 letih se je mesto Güssing v jugovzhodni Avstriji iz gospodarsko nazadujočega mesta na podlagi obnovljive energije spremenilo v napredno mesto. Mesto je postalo energetske samozadostno pri ogrevanju in proizvodnji elektrike, lahko pa tudi še zasluži s prodajo presežkov energije. Leta 2005 je s prodajo presežne energije zasluži 13 milijonov €. Gonilna sila spremembe sta bili sodobna tehnologija in zaveza lokalnih organov, zlasti župana Petra Vadasza, in zaradi njiju je Güssing zaslovel po vsem svetu.

Programi obnovljive energije v Güssingu

Trajanje: 2000–06

- 15,8 milijona € iz ESRR
- 20,9 milijona € od sodelujočih organizacij/organov
- 5,1 milijona € iz nacionalnih sredstev

Seznam energije iz biomase (Biomass Energy Register) za trajnostni razvoj evropskih regij bo lokalnim skupnostim pomagal načrtovati njihovo trajnostno oskrbo z energijo, in to na podlagi lokalno razpoložljivih virov biomase. Projekt bo potekal najprej v štirih modelnih regijah v Združenem kraljestvu, na Poljskem, v Nemčiji in Italiji.

Pobuda 'Make it Be' podpira razvoj integriranih bioenergetskih verig po vsej Evropi. Poudarek je na omogočanju polnega potenciala bionergije, ki naj bi se proizvedla.

Poleg tega, da je model Güssing praktičen primer uspešnosti, mu njegov položaj zdaj zagotavlja svetovanje Evropskemu centru za regionalni razvoj pri raznih omrežjih in mednarodnih projektih. Predstavljamo vam štiri vodilne primere.

Poleg gospodarske moči, ustvarjene na obnovljivih virih energije, območje uživa tudi stranske učinke ekoturizma.

Ohranjanje dinamike doma

Opis postopka

V Güssingu so skrbno ocenili svoje naravne vire in na bogati lokalni oskrbi z lesom in kmetijsko proizvodnjo zasnovali program obnovljivih virov energije. Z ustanovitvijo evropskega centra za obnovljive vire energije leta 1996 je mesto postalo vodilno v raziskavah in razvoju. Danes je ta center svetovno znan zaradi odličnosti na tem področju. V regiji Güssing usklajuje vse dejavnosti, povezane z energijo, ter organizira predavanja in usposabljanja na področju obnovljivih virov energije ter ogleda Eco Energy Landa, okoliške regije desetih mestnih občin.

Model Güssing je omrežje decentraliziranih elektrarn, ki proizvajajo energijo iz biomase. Skupaj proizvedejo elektriko za mestne zgradbe, toplotne in občinske zgradbe.

Popolna oskrba z lokalnimi surovinami zagotavlja lokalnim proizvajalcem visoko dodano vrednost in trajnostno upravljanje gozdov. Na splošno ima omrežje obratov v Güssingu zmogljivost 24 termičnih megavatov in 4 električnih megavatov ter na leto dobavi približno 50 000 MWh toplotne energije in 30 000 MWh električne energije.

Model Güssing je mogoče preprosto prenesti v druge države in celo druge dele sveta. Gre za neposredno povezavo lokalnih virov s trajnostno in inovativno tehnologijo. Direktor evropskega centra za obnovljive vire energije Reinhard Koch je model pred kratkim predstavil na srečanju Združenih narodov na Dunaju in zanj se celo zanima šrilanska vlada.

Zgodba o uspehu zadnjih 15 let je navdihnila tudi druga območja v Avstriji. Mesto si je zastavilo ambiciozen cilj čim bolj zmanjšati izpuste ogljikovega dioksida in v okoliških regijah z 28 000 prebivalci do leta 2010 zmanjšati izpuste CO₂ za 85%, in to s številnimi elektrarnami na biomaso.

Model Güssing je dinamičen proces, ki zahteva stalno izpopolnjevanja in učinkovitosti. Naslednji izziv za mesto je razviti nova biogoriva, ki ne bodo tekmovala s proizvodnjo hrane.

Projekt RENEWED se ukvarja z vzpostavljanjem omrežja bioenergetskih okrožij. Študije izvedljivosti in razvoj projektov bodo vključevali lokalne skupnosti in krepili zavedanje o možnostih na vseh upravnih ravneh.

Coach Bioenergy je del programa Interreg IVB, ki se je začel januarja 2009 in ima namen spodbujati trajnostno uporabo biomase v regijah srednje Evrope.

REUNION – OTOK S POSLANSTVOM

Francoski otok Reunion še vedno velja za tropski raj, vendar ja ta raj ogrožen. Vpliv segrevanja Zemlje bodo tu močno občutili, vendar so otočani pripravljani na ta izziv. Daleč od tega, da bi bili samozadovoljni ali vdani v usodo, se pripravljajo na svet obnovljive energije.

Novinarji Panorame smo obiskali otok Reunion, da bi preverili izvedljivost cilja, da otok postane energetska neodvisen do leta 2025, in njihovo trditev, da so vodilni na svetu pri proizvodnji fotovoltaične energije. To trditev je v svoji viziji postavil en sam človek.

Regionalno financiranje – uresničitev sanj in ustvarjanje industrije

Alain Orriols živi na otoku že 21 let in je svoje elektropodjetje ustanovil kmalu po svojem prihodu. Ob povečevanju števila prebivalcev in rasti komercialnega sektorja na otoku se je širilo tudi njegovo podjetje in moral je zaposliti nove ljudi, da je lahko izpolnil vse več pogodb. Čeprav se je bližala njegova upokojitev, je Orriolsa prevzela nova strast: obnovljivi viri energije. Prodal je vse svoje premoženje in sredstva vložil v inovativni projekt. „Fotovoltaika se je zdela dobra zamisel, ker smo imeli prostor na strehi, sončno svetlobo in potrebo po elektriki. Kaj, če bi vse to združili, sem si mislil,“ pripoveduje Orriols.

Zato je povprašal pri industrijskih objektih, da bi uporabil njihov prostor na strehi. Najprej ni bilo kakšnega večjega navdušenja, vendar je vztrajal, saj je bilo zabavno gledati, kako se stanje spreminja in začnjen nastajati nekaj novega. Ker so mu bile velike strehe nedosegljive, se je odločil osredotočiti na tiste, ki so mu jih odstopili, in kmalu so bile na strehah prijateljev, družine in raznih skladišč nameščene fotovoltaične plošče, za njihovo dobavo in namestitev pa je poskrbel sam Orriols z majhno skupino delavcev. Čeprav je v svojo novo strast vložil vse svoje premoženje, je še vedno posloval na meji dobičkonosnosti in ko je prišel trenutek odločitve, ali mu bo uspelo ali bo pogorel, je zamisel predstavil kar predsedniku regije Reunion Paulu Vergesu.

Dva dneva pozneje je dobil svoja sredstva in čez eno leto se je povezal v partnerstvo s francosko multinacionalno SIDEC, s katero je prejel nagrado RegioStars Innovation

2009 za največjo tedanjo količino fotovoltaičnih plošč na francoskem ozemlju. Plošče so na površini 13 000 m² ustvarile 999 kWc elektrike, tj. toliko energije, kot je porabilo 750 gospodinjstev na otoku.

Čista energija zaposluje nove delavce

Od leta 2000 se je v tem sektorju na otoku zaposlilo več kot 600 delavcev. Kot je poudaril Philipp Berne, podpredsednik regionalnega sveta, se to morda ne zdi veliko, vendar če to število sorazmerno povečamo na velikost Francije, to pomeni 50 000 delovnih mest. „To je ustvarjalen način zaposlovanja,“ pojasnjuje.

Berne je nejevoljen nad trditvijo, da so obnovljivi viri energije dražji vir energije, in odgovarja: „Treba je preučiti širšo podobo in upoštevati tudi delovna mesta in rast, ki jih ustvari sektor. Potrebna je celovita analiza. Ena suhoparna bilanca stanja ni dovolj.“ Prepričan je, da otok lahko razume, v katero smer se mora razvijati. „Na prvi pogled se lahko zdi, da je ta energija dražja, vendar je naša prihodnost,“ še dodaja Berne.

Izzivi – topografija, podnebje in infrastruktura

Spodbujanje energetske neodvisnosti je še poseben izziv za Reunion. Zaradi sotesk, hribov in drugih značilnosti je elektriko težko priključiti na omrežje. Prvotna napeljava iz osemdesetih in devetdesetih let je bila sorazmerno skromna in so jo uporabljale le posamezne družine. Poleg tega je otok na ciklonskem območju, zato mora biti vsa strešna oprema sposobna prenesti izjemne vremenske razmere in veter, katerega hitrost lahko doseže do 280 km/h, ter biti polno zavarovana.

V 90. letih tega stoletja so se operaterji in strokovni partnerji seznanili s tehnologijo. Bili so tudi bolj motivirani, saj je vse več tovarn in novih industrijskih obratov izvajalo pritisk na omrežje, nafta pa se je dražila. Takrat so otočani spoznali, kakšen potencial imajo v lokalnih operaterjih in monterjih, ki so že desetletje delali s fotovoltaiko.

Morali so tudi razmisliti, kako proizvedeno energijo izkoristiti. Francoski dobavitelj električne energije EDF lokalno ni bil sposoben v omrežje prejemati energije iz fotovoltaike, nakupna cena ni bila točno določena in strošek tehnologije je bil precejšen.

„Lahko odkrito povem, da brez davčne olajšave in evropskih sredstev tega projekta ne bi mogli nikoli uresničiti,“ pripoveduje Orriols. „Davčni ukrepi in sredstva ESRR so nam omogočili znižati stroške napeljave in začeti ustvarjati dobiček.“

Vsako leto je več nove napeljave in zdaj od 10 do 15 megavatov moči proizvedejo fotovoltaične celice. V razmeroma kratkem času je bil razpoložljiv prostor izkoriščen in zdaj smo pred izzivom najti nove površine za namestitve celic.

Zakaj ravno Reunion?

Otok ima najboljšo mogočo motivacijo, to je, da se zaveda svoje občutljivosti glede na segrevanje planeta. Strokovnjaki se strinjajo, da izjemne vremenske razmere pomenijo več ciklonov, ki bodo tudi bolj siloviti kot v preteklosti. „Preučiti moramo odtekanje vode in poplavljanje,“ pojasnjuje Philippe Berne, podpredsednik regionalnega sveta.

Slaba novica je tudi višanje temperature morja in dviganje morske gladine. Samo za nekaj stopinj višja temperatura je dovolj, da bodo korale začele bledeti in odmirati. „Naše morske grebene je treba ohranjati v dobrem stanju,“ nadaljuje Berne. Razlog za to ni samo podpora biološki raznovrstnosti, ampak tudi to, da je za vsakim morskim grebenom plaža in za vsako plažo vas. „Da bi lahko morske grebene ohranjali v najboljšem mogočem stanju, moramo upravljati odtekanje voda, tako poplavnih kot odpadnih,“ pove Berne.

Višanje temperatur bo prizadelo tudi kmetijstvo; potekajo tudi poskusi za določanje vseh učinkov na sladkorne plantaže.

Ne nazadnje je treba preučiti tudi bolezni. V letih 2005 in 2006 je chikungijski virus povzročil bolezen, za katero je značilna močna bolečina v sklepih in je lahko smrtna; prijavljenih je bilo 1 722 primerov okužbe. Po matematičnem modeliranju se izračuna, da bi lahko bilo okuženih 110 000 ljudi. Berne se sprašuje, ali ni to prvi znak podnebnih sprememb na otoku – bolezni, ki se pojavijo na novem ozemlju, nastajajoče bolezni in najhujše od vseh, napovedane močne padavine, ugodne za prenašalce bolezni, kot je komar *Aedes aegypti*, prenašalec chikungijskega virusa.

Analize so pokazale, da 48% toplogrednih plinov, ustvarjenih na otoku Reunion, izvira iz tradicionalne proizvodnje električne energije. Otočani vidijo jasno povezavo med izpusti toplogrednih plinov in težavami, ki jih bodo imeli pri spopadanju z njimi v naslednjih desetletjih.

Berne meni, da še drugi dejavniki vodijo podjetniški in inovativni duh, katerega dokaz je trenutni razcvet obnovljivih virov energije. „Imamo veliko srečo. Uživamo ugodnost evropskih sredstev, in to je prednost, ki je naša sosednja otočja nimajo,“

Projekt postane dobičkonosen pri 15-odstotnem financiranju in 30-odstotni davčni oprostitvi.

Podpora ESRR projektu znaša 750 000 €.

Celotni proračun: 5,5 milijona €

pravi. Eden od rezultatov je stopnja izobrazbe, usposabljanja in raziskav; 11 000 študentov obiskuje univerzo in na otoku so tudi francoske raziskovalne organizacije.

Drugi dejavnik je strpno, večkulturno ozračje, v katerem se svobodno in neovirano prepletajo vse rase in vere. „Smo nekaj posebnega,“ pravi Berne, „imamo občutek, da pripadamo narodu, ki je strpen pri odnosih med verskimi skupnostmi, kar je zelo pomembno. Na otoku vlada enotnost.“

Nazadnje, otočani so ponosni na svojo naravno dediščino. Ustanovili so morske rezervate in parke, ljudje pa se zavedajo pomena avtohtonih vrst na otoku, od katerih so nekatere edinstvene na svetu.

Zaradi vseh teh dejavnikov je Reunion logična izbira za eksponentno rast uporabe obnovljivih virov energije. To pojasnjuje tudi željo otočanov, da storijo še korak naprej in v 15 letih postanejo energetska neodvisni.

Kam naprej?

SITAR je podjetje z veliko prostora na strehi, od katerega so dali 13 000 m² v najem Orriolsu. Povezani so v omrežje in obrat bo deloval 20 let. Številna podjetja se podajajo v ta cvetoč posel in samo ob morskem pasu je bilo nameščenih na deset tisoče plošč.

Joël Dumont, vodja sektorja za industrijski razvoj pri ministrstvu za ekonomijo, finance in industrijo, živi na otoku devet let in ima svoje videnje glede novih lokacij. „Nismo še izkoristili vseh krajev,“ pojasnjuje.

Trenutno je večina plošč nameščenih na strehe industrijskih, trgovskih in javnih stavb. Nekatere plošče se nameščajo v odlagališča, ki so prenehala delovati. Ker so polna, a premalo trdna, da bi lahko na njih gradili novo odlagališče za 30 let, zagotavljajo dovolj potrebnih površin za namestitve fotovoltaičnih plošč. Z izkoriščanjem starih odlagališč se izognemo uporabi kmetijskih zemljišč in zemljišč, namenjenih za gradnjo.

Jutri bi plošče lahko bile nameščene na strehah letališč, parkirišč in odprtih poljih, ki se uporabljajo za pridelavo zelenjave, in bi sodelovale s kmetijstvom. Plošče bi lahko bile nameščene na razpoložljiva zemljišča in bi imele dvojno vlogo, kot senčniki ali nadstreški pri prehodih.

Dumont poudarja težavo, s katero se ukvarjajo tisti, ki navijajo za sončno in vetrno energijo, tj. shranjevanje energije. „Pri proizvodnji obnovljivih virov obstaja meja, ker sončne celice in mlinci na veter energijo proizvajajo samo, kadar je sonce ali piha veter, in s tem se moramo ukvarjati.“

Zato je treba tam, kjer prvotnih virov ni na voljo, najti druge načine proizvodnje energije. Dumont predlaga zanimivo zamisel, da presežek energije, ki nastane podnevi, uporabimo za črpanje vode v zbirnik do določene višine. Nekaj ur zjutraj in zvečer, ko potrebujemo energijo, a ni sončne energije, lahko voda steče nazaj, da poganja turbino. To je lep primer povezave med sončno in hidroelektrično energijo.

Reunion utira nove poti z regionalnimi sredstvi

Otok je popoln, živ laboratorij. „Smo mikrokozmos, ki je lahko laboratorij, v katerem se izsledki sorazmerno preprosto analizirajo,“ pojasnjuje Dumont. Zaradi svojega majhnega obsega je otok zelo primeren za pilotne projekte. Uporabe, ki delujejo, je mogoče prenesti na druge kraje, s podobnimi značilnostmi, kot so na otoku. Po Dumontovem mnenju je poslanstvo otoka izvažanje znanja. Reunion že tesno sodeluje z Islandijo in s Havaji. Dumont glede namena otoka nima nobenih dvomov: „Želimo biti zgled za naš planet.“

KAKO DELUJEJO SONČNE PLOŠČE

Monokristalne sončne plošče

Prva in najbolj razširjena vrsta so monokristalne sončne plošče. Ker so bile prve, ki so jih začeli izdelovati, že nekaj časa prevladujejo na trgu sončne energije. Zanje so značilne plošče modre spreminjajoče se barve z zaokroženimi celicami, zloženimi v enakomerne vrste, vidne iz vseh smeri. Izdelava monokristalnih sončnih plošč je zelo draga zaradi zapletenega postopka pridobivanja monokristalnega silikona. Zato je tudi cena za potrošnika višja. Prednost teh fotovoltaičnih plošč je, da zasedejo najmanj prostora in so primerne za ljudi z malo prostora. Čeprav so celice zelo lomljive, so zavarovane v trdem okviru in lahko trajajo več kot 25 let.

Polikristalne sončne plošče

Druga vrsta sončnih plošč, ki se proizvajajo, so polikristalne plošče. Znane so tudi kot polikristalni sončni moduli in so izdelane iz velikega bloka številnih silikonskih kristalov. Zato so videti kot mozaik ali počeno steklo. Ker niso izdelane samo iz enega silikonskega ingota, so le malo manj učinkovite in cenejše od monokristalnih sončnih plošč.

Amorfne sončne plošče

Tretja in zadnja vrsta sončnih celic so bolj znane kot tankoplastne sončne plošče. So zelo tanke in prožne in zato lahke ter preproste za uporabo. Prvotno so amorfne sončne plošče izdelovali s pritrdjevanjem tankega silikonskega materiala na steklo ali nerjaveče jeklo, zaradi česar je ta postal trd. Da bi postal prožen in trajen, se zdaj silikon namešča med prožne plasti materiala. Zato je dodatna prednost teh plošč, da jih je mogoče namestiti na skoraj vsako površino. Tanka plast sončnih celic je tako prilagodljiva in estetska na pogled, da lahko popolnoma nadomesti tradicionalne skodle ali jekleno strešno kritino. Še ena njihova prednost je, da so najcenejše za proizvajalce in potrošnike, ker zahtevajo najmanj silikona in najpreprostejši proizvodni proces. Iz tega sledi tudi najnižji strošek na vat moči. Ker so amorfne sončne plošče zelo tanke, so pri pretvarjanju sončnih žarkov v električno energijo za več kot 40% manj učinkovite kot monokristalne in polikristalne plošče.

SPREMEMBE ESRR – KREPITEV ENERGETSKIH NALOŽB V STAVBE

Cenovno in vsestransko dostopna ter zanesljiva energija je ključna za doseganje ciljev kohezijske politike. Večja energetska učinkovitost in uporaba obnovljivih virov energije prinašata socialne, ekonomske in okoljske koristi in ju je treba vključiti v strategije regionalnega razvoja.

Regije lahko z uporabo sredstev kohezijskega sklada podpirajo različne dejavnosti, vključno s proizvodnjo in distribucijo obnovljivih virov, raziskave in razvoj, svetovanje in energetska učinkovitost za javne, trgovske in industrijske stavbe. Vendar je bila politika do nedavnega omejena pri posredovanju v stanovanjski gradnji.

Kot del pred kratkim sprejetih ukrepov za spodbuditev gospodarstva je Evropski sklad za regionalni razvoj, ta ključni mehanizem za financiranje kohezijske politike, doživel spremembe, ki mu bodo omogočile večje podpore trajnostni energiji pri stanovanjski gradnji. Vse države članice lahko zdaj vložijo do 4% skupne nacionalne dodelitve ESRR v energetska učinkovitost in obnovljivo energijo pri stanovanjskih gradnjah. Nacionalni organi bodo določili, katere kategorije zdajšnjih stanovanjskih gradenj so upravičene do sredstev glede na to, da podpirajo socialno kohezijo.

Zdaj je izziv kohezijske politike spodbujati države članice in regije, da v celoti izkoristijo ta morebitni prispevek k ustvarjanju novih delovnih mest in varčevanje z energijo z uresničevanjem te politike.

Politika EU za energetska učinkovite stavbe

Poteka razprava o preoblikovanju Direktive o energetska učinkovitosti stavb. Njeno področje uporabe je bilo razširjeno za zagotavljanje, da vse zdajšnje stavbe z večjimi prenovitvenimi deli izpolnjujejo nekatere ravni energetske učinkovitosti. Potrdilo o energetska učinkovitosti bo postalo prava energetska oznaka za stavbe in bo vključeno v vse oglase za prodajo ali najem.

Razlogi za spodbujanje energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije v stanovanjskem sektorju

Gradbeni sektor je odgovoren za približno 40% končne porabe energije v EU in 36% izpustov CO₂; pri tem je delež stanovanjskih stavb kar dve tretjini.

Trajnostna energija v gradbenem sektorju lahko spodbuja naložbe, inovacije, izboljša konkurenčnost in podpira zaposlovanje. Večje možnosti za posredovanje kohezijske politike v stanovanjskem sektorju je ugodna priložnost za vse partnerje, še zlasti v tem času gospodarske krize.

Potrebe po naložbah so velike, sredstva pa so omejena. Kako lahko s kohezijsko politiko dosežemo največji vpliv?

Varčevanje z energijo in spodbujanje obnovljivih virov energije je mogoče doseči z različnimi javnimi shemami. Oblike financiranja

so številne, npr. posojila, subvencije, jamstva, davčni ukrepi, lastniški deleži itd.

Regije se spodbujajo k izkoriščanju različnih možnosti za povečanje razpoložljivih virov in povečanje izvoda sredstev kohezijske politike.

Kakšno podporo je mogoče zagotoviti regijam pri strukturiranju in izvajanju javnih shem za energetska učinkovitost in obnovljive vire energije

Regije lahko svoj proračun za tehnično pomoč uporabijo kot smernice za oblikovanje javnih shem. Regije bi morale preučiti tako mehanizme za zagotavljanje finančne pomoči kot tehnične zahteve, ki bodo jamčile, da je rezultat teh shem konkretno varčevanje z energijo.

Agencije za energijo in svetovalna središča so v številnih državah in lahko podpirajo regije pri oblikovanju ustreznih shem.

Dejavniki uspeha pri shemah za podporo trajnostne energije pri stavbah, ki jih podpira ESRR

- Zagotoviti proračun za tehnično pomoč.** Za sestavljanje učinkovitega svežnja so potrebni večja ozaveščenost, usposabljanje, svetovalci za energijo in načini združevanja povpraševanja.
- Prilagoditi sheme** in določiti natančno določene ciljne kategorije upravičenih stavb. Vključiti vso lokalno skupnost ter igralce na trgu in v industriji za izpolnjevanje lokalnih pogojev in potreb različnih ciljnih skupin.
- Preučiti priložnost za finančni inženiring** – preučiti povezavo med posojili in subvencijami za povečanje obsega razpoložljivih sredstev in izvoda sredstev kohezijske politike.
- Jamčiti varčevanje z energijo** – vključiti potrdila in določbe za spremljanje in preverjanje prihrankov energije v skladu z Direktivo o energetska učinkovitosti stavb.
- Izkoriščanje javno-zasebnih sinergij;** preučiti možnosti za vključevanje raznih ustreznih institucij, partnerstev s skupinami civilne družbe, vključno s podjetji za energetske storitve in finančne institucije.
- Spodbujati dodatno pomoč za obnovljive vire energije** za izpolnjevanje preostanka potreb po energiji.

PODPORA KOHEZIJSKE POLITIKE ZA TRAJNOSTNO ENERGIJO: 2007–13

Vetrna energija	788 milijonov €
Sončna energija	1,1 milijarde €
Biomasa	1,8 milijarde €
Hidroelektrična, geotermalna in drugo	1,1 milijarde €
Energetska učinkovitost, soprodukcija, upravljanje energije	4,2 milijarde €
Skupaj	8,9 milijarde €

To še ne kaže vpliva spremenjenega predpisa o ESRR, ki bo najverjetneje povzročil večje posredovanje v stanovanjskem sektorju.

SKUPNO UKREPANJE PRI PODNEBNIH SPREMEMBAH

Medtem ko se Komisija osredotoča na politike za zmanjšanje izpustov v prihodnosti in razvija programe za ukvarjanje s posledicami izpustov v preteklosti, njeno delo dopolnjuje več organizacij in podjetij. Njihov skupni cilj je, da bi bil okoljski izid v prihodnosti boljši, kot je bil v preteklosti.

Pred kölnhavnsko konferenco – stališče Evropske komisije

Ker so podnebne spremembe tako velika težava, je večina generalnih direktoriatov pri Komisiji vključenih v obravnavanje učinkov segrevanja planeta, kot se pojavljajo zdaj, tako da pomagajo državam članicam pri prilagajanju izjemnim razmeram v prihodnosti in se trudijo za zmanjšanje današnjih izpustov.

Novinarji Panorame smo se pogovarjali z **Generalnim direktoratom za okolje**, da bi izvedeli več o prednostnih nalogah v tem kritičnem času in pripravah na Konferenco Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP15), ki bo decembra v Københavnu.

Konferenca v Københavnu je še posebej pomembna, saj bo določila pravila dela v boju proti podnebnim spremembam, ker Kjotski protokol preneha veljati leta 2012. Ta protokol zavezuje k zmanjšanju izpustov le industrializirane države, in sicer morajo do leta 2012 zmanjšati izpuste povprečno le za 5,2% pod raven iz leta 1990. To zmanjšanje še zdaleč ne zadošča, da bi ohranili mejo zvišanja temperature za 2 °C, zato za obdobje po preteku veljavnosti kjotskih ciljev leta 2012 potrebujemo nov mednarodni sporazum o večjem zmanjšanju globalnih izpustov.

Konkretno in pravno zavezujoče zaveze EU k zmanjšanju izpustov imajo vodilno vlogo pri različnih vladah. Na spomladanskem vrhu Evropske unije leta 2007 so države članice soglasno sklenile sporazum, da se enostransko zakonsko zavežejo k zmanjšanju izpustov do leta 2020 za 20% v primerjavi z letom 1990, in izrazile pripravljenost te izpustov zmanjšati za 30%, če bi se pridružile druge države.

V sporazumu so določeni jasni predlogi za doseganje globalnega sporazuma o ustalitvi in zmanjšanju izpustov, tri ključne prednostne naloge pa so:

- cilji, ki so jih že dosegle razvite države in ustrezni ukrepi držav v razvoju,

- obravnava financiranja ukrepov držav v razvoju (za blažitev izpustov toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam),
- oblikovanje učinkovitega globalnega trga z ogljikom.

V primerjavi z letom 1990 so se izpusti toplogrednih plinov v EU-27 zmanjšali za 9,3%.

Za Evropsko komisijo bo eden od odločilnih dejavnikov, kako financirati podporo državam v razvoju, od katerih pričakuje pomemben prispevek. Te države bi morale čim prej začeti upočasnjevati naraščanje izpustov in jih nato absolutno zmanjšati od leta 2020–25. Glede na zdajšnje razmere bo do leta 2020 50% globalnih izpustov ustvarjenih v državah v razvoju.

Države v razvoju imajo na voljo številne politične možnosti, kjer lahko koristi pretehtajo stroške, npr. z večjo energetsko učinkovitostjo, spodbujanjem obnovljive energije, izboljšanjem kakovosti zraka na lokalni ravni ali zajemanjem metana iz virov,

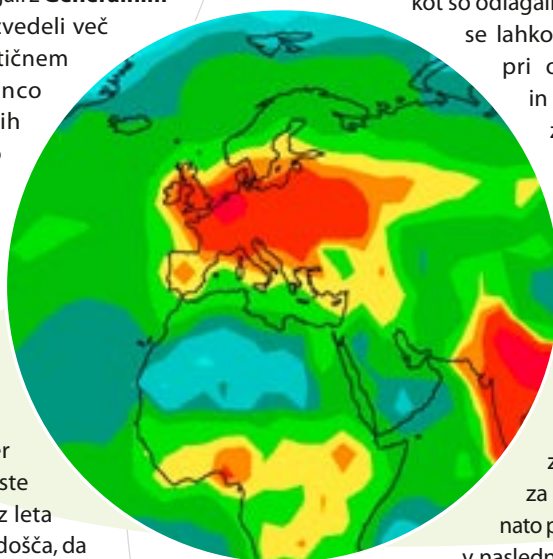
kot so odlagališča, kot poceni viri energije. Te politike se lahko okrepijo z izmenjavo dobre prakse pri oblikovanju politike, načrtovanjem in tehnološkem sodelovanjem. EU si bo v zvezi s tem še naprej in še bolj prizadevala za sodelovanje.

Jasno je, da je treba najti načine, kako pomagati državam v razvoju pri izvajanju nujnih sprememb s podporo njihovim gospodarstvom, in Evropska komisija upa na velik sveženj za pomoč najrevnejšim državam. Evropska komisija meni, da je treba nujno določiti, kako se bo financiralo zmanjšanje izpustov in koliko sredstev je za začetek potrebnih za naslednja tri leta, nato pa izračunati, koliko sredstev bo potrebnih v naslednjih letih. Zneski se lahko določijo, ko so znane politike, ki se bodo izvajale.

Raziskave in razvoj sta pomembna elementa za pomoč pri sodelovanju razvitih držav in držav v razvoju. Pričakuje se, da se bo proračun EU za podnebje, energijo in raziskovanje prometa znova povečal po letu 2013, kot je bil primer pri Sedmem okvirnem programu Evropske skupnosti za raziskave.

Na vprašanje, ali je optimistična, Komisija odgovarja, da če želimo imeti precejšnje možnosti, da ohranimo povprečno zvišanje temperature pod ciljem 2 °C, bodo morali izpusti toplogrednih plinov do leta 2020 doseči največjo vrednost, nato pa se bodo morali do leta 2050 zmanjšati za 50% od ravni v letu 1990. Če ne bomo ukrepali, je verjetno, da se bo povprečna temperatura na Zemlji v tem stoletju zvišala za 4 °C, česar po njihovih trditvah preprosto ne smemo dovoliti.

Ali se bo to zgodilo ali ne, se lahko odloči že decembra tega leta.

Odločitve na podlagi zanesljivih podatkov

Kadar so tveganja tako velika, morajo pogajanja temeljiti na enotnih in zanesljivih podatkih in na tem mestu nastopi **Skupno raziskovalno središče Evropske komisije (JCR)**. To središče ima sedež v Bruslju, po Evropi pa različne enote, vključno z Ispro v Italiji in Sevillo v Španiji. Prvotno je bilo Središče namenjeno jedrskim raziskavam, v 60. letih tega stoletja pa so se njegove odgovornosti razširile na širši izbor vprašanj, vključno z okoljem in gospodarstvom.

Zaradi takega ozadja je enota za podnebne spremembe pri JRC zelo primerna za razvoj in analizo najnovejših računalniških modelov ter pripravo natančnih scenarijev podnebnih sprememb. Podatke, ki ji pripravljajo, uporabljajo med drugim Združeni narodi in razni direktorati Komisije. Dr. Frank Dentener iz enote za podnebne spremembe je takole pojasnil vlogo Središča: „Radi bi, da bi vsi oblikovalci politike in pogajalci imeli dostop do enakih podatkov. Izsledke modeliranja podnebnih sprememb analiziramo od ZDA do Japonske in Kitajske, da bi zagotovili primerljivost podatkov.“

V času pred kölnhavnsko konferenco je veliko inštitutov JRC zelo zaposlenih z razvijanjem scenarijev za rabo energije in kmetijstvo, če naštejemo le dva. Projekcije, ki jih pripravljajo, bodo pokazale, kakšni ukrepi so potrebni za doseganje ciljev izpustov, katere so prednosti in slabosti posameznih predlogov ter kako naj si države in svetovne regije razdelijo breme.

Orodja stroke – satelitske slike, računalniško modeliranje in napredna analiza količinskih podatkov. Ob srečanju svetovnih voditeljev v Københavnu bodo zato njihove razprave vse bolj temeljile na neodvisnih, preglednih in primerljivih podatkih, kot so podatki, ki jih predloži enota za podnebne spremembe pri JRC. Lažje bo prepoznati tudi kakršne koli vrzeli ali neskladja.

Vetrna energija na morju – drugačen odnos do morja

Medtem ko oblikovalci politike odločajo o prihodnosti našega planeta, si regionalno financiran projekt že zdaj prizadeva za velike spremembe.

Grozd POWER (Pushing Offshore Wind Energy Regions) se osredotoča na nekaj ključnih izzivov, s katerimi se ukvarja razvoj vetrne energije na morju v regiji Severnega morja, to so: družbena sprejemljivost, poslovno sodelovanje in razvoj usposobljenosti. Medtem ko se podnebne spremembe vse bolj

priznavajo kot težava, ki jo je treba obvladati, je projekt prinesel prvo spremembo v odnosu industrije nafte in zemeljskega plina do obnovljive energije, zlasti glede vetrne energije na morju.

Za pospeševanje te komunikacije in sodelovanja se v okviru projekta področja povezujejo na konferencah in sejmih. Poleg tega upa, da bo dobil sredstva za študijo, ki bi preučevala izkušnje industrije nafte in zemeljskega plina v regiji Severnega morja in še zlasti industrijo nafte in zemeljskega plina v Združenem kraljestvu, na Norveškem in Danskem, pridobljena spoznanja in zasnove, ki se lahko prenesejo v industrijo vetrne energije na morju v partnerske regije na Danskem, v Nemčiji, na Norveškem in v Združenem kraljestvu.

Dolgoročni dosežki in oblikovanje politike

Izsledki projekta v vseh vključenih državah so pozitivni – izkušnja bo lahko prispevala k odločanju na nacionalni in mednarodni ravni. Za ta projekt sta izvedela posvetovalni odbor britanske vlade za Belo knjigo o energetiki in pregledovalci Zakona o obnovljivih virih energije v Nemčiji (Erneuerbare-Energien-Gesetz).

Grozd POWER je tudi tesno sodeloval s projektom Baltcoast v Baltiku pri preučevanju vprašanja, ki pri upravljanju rabe morja prihaja vse bolj v ospredje, tj. pri prostorskem načrtovanju. Nosilci projekta so sodelovali pri podlagi za mednarodno usklajeno rabo vodnih območij morja, zasnove nadnacionalnega prostorskega registra in strategije uporabe.

Trajanje	1.7.2008–30.6.2011
Celotni upravičeni proračun	5 milijonov €
Subvencija ESRR	2,3 milijona €

Povezave Evropske komisije

Domača stran Generalnega direktorata za regionalno politiko
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Strateški načrt za energetske tehnologije
http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm

Evropska zelena glavna mesta
http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/index_en.htm

Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj po spremembi o energetske učinkovitosti
<http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=COD/2008/0245>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:126:0003:0004:EN:PDF>

http://www.greenovate-europe.eu/content/press_release

Povezave EU v zvezi s podnebnimi spremembami

http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm

<http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index.htm>

http://ec.europa.eu/climateaction/index_sl.htm

Povezave na projekte/organizacije, omenjene v tej številki

Ekonomist Jeremy Rifkin pojasni pojem tretje industrijske revolucije

<http://www.foet.org/lectures/lecture-hydrogen-economy.html>

<http://thirdindustrialrevolution.ning.com/>

Odersun – tankoslojne fotovoltaične celice
<http://www.odersun.de/index.php?lang=en>

Projekt Incendi – boj proti gozdnim požarom
<http://www.interreg3c.net/pdfdata/3S0132R.pdf>

Réunion, fotovoltaična rešitev za energetske samozadostnost
http://ec.europa.eu/environment/etap/inaction/showcases/france/415_en.html

Skupni raziskovalni center
<http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>

Projekt Espace – Evropsko prostorsko načrtovanje: prilagajanje podnebnim dogodkom
<http://www.espace-project.org/>

Grozd POWER

<http://www.power-cluster.net/>

Raziskovalna postaja na Antarktiki brez izpustov ogljikovega dioksida

www.antarcticstation.org

Glasilo grozda POWER

<http://www.power-cluster.net/Newsandevents/POWERclusternewsletter/tabid/694/Default.aspx>

Program severnomorske regije

<http://www.northsearegion.eu/ivb/home/>

Popakademie

<http://www.popakademie.de/index.php?id=1115>

Center za nanozdravje na Univerzi v Swanseaju

<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

Musikpark Mannheim

<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Informacije o naknadnih ocenjevanjih

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado2_en.htm

Evropski center za obnovljivo energijo

<http://www.eee-info.net/cms/>

Organizacije za mrežno povezovanje na področju regionalne politike

<http://www.interreg4c.eu/>

<http://www.espon.eu/>

<http://urbact.eu/>

Druge koristne povezave

Zabavna, zelena stran za mrežno povezovanje

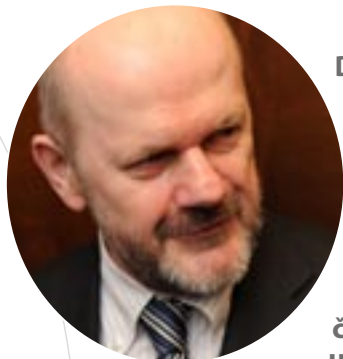
<http://www.play4climate.eu/index.php?lang=en>

Povezava na glavno spletno stran za naslednjo številko

Mreža Inform GD za regionalno politiko

http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/index_en.cfm

REGIONALNO POLITIKO PREVZEL NOV KOMISAR – PREDSTAVITEV PAWLA SAMECKIJA

Dr. Samecki je ekonomist in je bil direktor Mednarodnega oddelka Nacionalne banke Poljske, kjer je bil pristojen za zunanje odnose. Bil je tudi namestnik guvernerja Poljske v Svetovni banki, član Ekonomsko-finančnega odbora (sub-ECOFIN) in član Odbora za mednarodne odnose Evropske centralne banke.

Z njegovimi besedami ...

„Evropska regionalna politika spodbuja uravnotežen razvoj Unije in si prizadeva zmanjšati družbenoekonomske razlike med njenimi regijami.

Politika, ki je močno osredotočena na manj razvita območja, vlaga po vsej EU, da bi se izboljšalo delovanje enotnega trga in bi se našim državljanom, ne glede na to, kje živijo, omogočilo

uživanje vseh koristi gospodarskega povezovanja. Politika vlaga v posodabljanje infrastrukture, inovacije, podporo za majhna in srednje velika podjetja in ‚zeleno gospodarstvo‘, da se poveča svetovna konkurenčnost Evrope.

Regionalna politika pomaga regijam pri rasti in ustvarjanju delovnih mest s krepitvijo njihovih prednosti in možnosti. Ta politika je tudi ključni instrument za podporo realnega gospodarstva v zdajšnjem kriznem času.

Kot pravi komisar za regionalno politiko: „Pred seboj vidim dve glavni nalogi. Prvič, nadaljevati poenostavljanje politike in pospešiti izvajanje projektov, tako da bodo imele regije dolgoročne, trajnostne koristi. Drugič, pripraviti referenčni dokument o poti naprej za politiko, ki temelji na razpravi, ki jo je začela moja predhodnica, komisarka Danuta Hübner. Prepričan sem, da se mora ta politika še naprej razvijati, da bi zagotovili, da bodo regije EU pripravljene za reševanje izzivov, s katerimi se srečujemo danes in se bomo srečevali v prihodnjih letih.“

Naknadno ocenjevanje

Na voljo so prvi rezultati naknadnega ocenjevanja programov evropske kohezijske politike za obdobje 2000–06. GD REGIO je ocenjevanje ESRR začel leta 2007 z 12 medsebojno povezanimi delovnimi svežnji o različnih vidikih politike. To ocenjevanje se bo končalo s sintezo, ki naj bi bila objavljena v začetku leta 2010. Ocenjevanje Kohezijskega sklada se bo začelo kmalu, izsledki pa bodo na voljo leta 2011.

Cilj ocenjevanja je oblikovati dokaze o učinkih politike in spoznati, kaj deluje in kaj ne ter zakaj. O teh dokazih razpravljajo Komisija, države članice, regije in druge interesne skupine, da bi se politika lahko v prihodnosti izboljšala.

GD REGIO je junija 2009 pozval ocenjevalce treh delovnih svežnjev, naj predstavijo ugotovitve o sistemih izvajanja, učinkih ESRR na spol in demografijo ter uspešnosti glavnih projektov. Obravnave so se udeležili predstavniki držav članic in akademiki. To je začetek razprave, ki se bo nadaljevala na dnevih odprtih vrat (o okolju, prometu in programih URBAN) ter drugih dogodkih v nadaljevanju leta.

Parlamentarni odbor Regi

Objavljeni so bili novi člani parlamentarnega odbora Regi. Odbor bo predsedovala Danuta Hübner, nekdanja komisarka za regionalno politiko. Podpredsedniki so: Georgios Stavrakakis, Markus Pieper, Feliz Hyusmenova in Michail Tremopoulos.

Odbor je pristojen za regionalno in kohezijsko politiko, zlasti:

- Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad in druge instrumente regionalne politike Unije,
- ocenjevanje učinka drugih politik Unije na ekonomsko in socialno kohezijo,
- usklajevanje strukturnih instrumentov Unije,
- najbolj oddaljene regije in otoke ter čezmejno in medregijsko sodelovanje,
- odnose z Odborom regij, organizacijami za medregijsko sodelovanje ter lokalnimi in regionalnimi organi.

V vsaki številki Panorame je predstavljen razvoj dveh projektov z vidika tistih, ki ju vodijo. Oglejmo si dobre in slabe strani vodenja projektov, financiranih s sredstvi ESRR: ugotovljamo težave in si delimo rešitve.

PROJEKT

1

ZNOTRAJ POPAKADEMIE

Mannheim ne gosti samo 2 000 m² površin Musikparka, ampak tudi nemško univerzo za diplomante sodobne popularne glasbe in podjetništva v glasbeni industriji Popakademie (Popakademie, the University of Popular Music and Music Business). Za to številko Panorame smo obiskali to akademijo, sestrski projekt Musikparka, ki je že običajna tema.

Dejstva in številke

Prispevek ESRR: 2,6 milijona €
Nacionalno sofinanciranje: 776 000 €

Mannheim – na novo izumljeno mesto

Ko se je Mannheim srečal s težavo, kako naj iz industrijskega središča postane sodobno mesto, z za življenje sposobnim gospodarstvom, je imel videnje, da bo nudil zatočišče glasbeni industriji in zato zdaj gosti Musikpark in Popakademie. Prehod od proizvodnje v glasbene vode je bil načrt, ki se je porodil v glavi župana za kulturo dr. Kurza, zdaj župana mesta.

Mesto je bilo še posebej primerno za ta prehod, saj so po besedah Uda Dahmena, ravnatelja Popakademie, „glasbeniki vedno radi zahajali v Mannheim in tu živi nekaj velikih glasbenikov.“ Mestni organi priznavajo pomen nadarjenosti, strpnosti in načina izvedbe. Mesto ima nadarjenost in strpnost, kar dokazuje s tem, da je sprejelo največjo turško priseljsko skupino zunaj Berlina in je dom 160 narodnostim. Zdaj podpirajo način izvedbe in tukaj nastopi Musikpark in z njim povezani projekti.

Strogi sprejemni pogoji

Za 200 ponujenih mest se poteguje kar 700 nadebudnežev, Popakademie pa sprejme samo najboljše. Dahmen pojasnjuje: „Iščemo najbolj nadarjene, s posebnimi sposobnostmi.“ Pop industrija je nenavadna veja in univerza izbere le tiste, za katere presodi, da se bodo znali uveljaviti na tem področju.

Ob ponudbi univerze je mogoče razumeti, zakaj je tako priljubljena. Ima dve smeri, in sicer študij podjetništva v glasbeni industriji za menedžerje dogodkov in avtorsko znamko (event and label managers), ki vključuje tudi trženje in razvoj umetnikov. Največja nemška glasbena založba Universal je svoj izobraževalni program iz Berlina preselila v Mannheim, njihov oddelek pa sodeluje tudi z MTV, Sony in AOL. Tisti, ki jih bolj zanima nastopanje na odru, se lahko odločijo za smer oblikovanja v pop glasbi. Ta študij je bil zasnovan kot podpora umetnikom pri njihovem ustvarjalnem razvoju, daje pa jim tudi trdno osnovo iz podjetništva, zato ni bojzani, da bi kdo od

študentov Popakademie postal žrtev brezobzirnih menedžerjev. Končno, ker je treba iti v korak s časom, obstaja tudi študij digitalnega inovativnega vodenja, ki daje študentom osnove iz digitalne industrije, vprašanji intelektualne lastnine in spletnega trženja. Ta študij je del študija na poslovnem oddelku.

„Glede na to, da smo povsem samostojna univerza, smo lahko prožni in držimo korak z industrijo, za katero pripravljamo svoje študente,“ pojasnjuje Dahmen.

Naše triletno delovanje je že obrodilo sadove, in sicer dva študenta sta na turneji z britansko pevko Sarah Brightman, eden se je s svojo skladbo uvrstil med najboljših 40 v ZDA in 90% prvih diplomantov poslovne smeri že ima stalno delo. Pri glasbenikih je težje ocenjevati stanje, vendar se zdi, da jih je 85% zaposlenih v industriji, ki so jo izbrali.

Vodenje projekta Popakademie

Univerza je tako priljubljena, da bodo prvotno stavbo razširili z dvema nadstropjema za podiplomski študij. „Jasno je, da moramo nadaljevati v tej smeri,“ pravi Dahmen.

Ob tem še pove, da brez pomoči Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) Akademije ne bi bilo mogoče ustanoviti. Za glavno univerzitetno stavbo je sklad ESRR prispeval 1,7 milijona €, zdaj pa so dobili še nekaj manj kot 1 milijon € za drugo stavbo. Skupaj imajo 2 500 m² prostorov za vaje in studie, opremljene z najsodobnejšo tehnologijo. „Zasebni vlagatelj nikoli ne bi toliko vložil, vendar univerza mora vlagati v raziskave. Kakovost opreme in pripomočkov je ključnega pomena,“ pojasnjuje Dahmen.

Akademija je v zasebno-javnem partnerstvu, pri katerem je 75% v lasti mesta in države, preostali delež pa v lasti združenja podjetij. Eden od sponzorjev je tudi BASF. „Z njimi smo v tesnih stikih. Imajo 32 000 zaposlenih in vedno so čutili potrebo po vlaganju v svoje delavce. Dahmen pojasni, da so to običajno kulturne dejavnosti, vključno s koncerti.“

Čeprav je bila podpora evropskih sredstev zagotovo nujna za uspeh pobude, je Dahmen še prepričan, da bi bilo mogoče vlogo za ta sredstva poenostaviti. „Pove, da mora zaposliti pisarniško osebje, da lahko sledi papirni dokumentaciji.“ Če je že dirka za obsežno dokumentacijo zahtevna, pa je prava preizkušnja dobiti projekt, ki bi ustrezal okviru EU za financiranje.

„Včasih je treba kaj tudi pojasniti o projektu. Morda imam zaradi tega nenavadnega razporeda pogosto občutek, da moram to, kar delamo, prilagoditi vnaprej določenemu sklopu meril.“

Najsodobnejša stavba zdaj odobrena

Dokončna potrditev v začetku julija pomeni, da se bo letos začelo delo naajsodobnejši stavbi, v kateri bo center CNH. 34 milijonov € bo vloženi v Inštitut za življenjske vede (Life Sciences Institute), od česar je 14,8 milijona € prispeval Evropski sklad za regionalni razvoj. Dr. Tim Claypole, član izvršnega odbora, ki redno sodeluje s Panoramo, obdeluje številke. „Fantastično je, da lahko začneš delati z občutkom, da je naslednja faza zagotovljena,“ pojasni. „Zdaj moramo biti prepričani o specifikacijah in o tem, kako najbolje razporediti proračun.“

Ker je bila stavba dolgo časa samo na papirju, natančno število zračnikov in kvadratni metri talnih površin niso bili pomembni. Toda zdaj, ko naj bi stavba prešla iz arhitektove zasnove v gradbenikovo resničnost, je nenadoma pomemben vsak jašek, natančna velikost prostorov pa postane ključna. „Poznam primere, ko so bili veliki industrijski obrati zgrajeni ravno malo premajhni za opremo, ki bi morala biti nameščena v njih,“ pravi Claypole.

Zdaj imajo jasnejšo predstavo o tem, kaj potrebujejo, specifikacije se rahlo spreminjajo – večji čistejši prostori in dodatno prezračevanje lahko dvignejo cene in Claypole preučuje izide razpisov. „Nekatere ponudbe so lahko kar 30% cenejše od najvišje, toda zavedati se je treba morebitnih skritih stroškov. Nekaj, kar je videti cenejše na papirju, se lahko dolgoročno izkaže za dražje.“

To bosta zahtevni dve leti, po koncu katerih se bo univerza lahko pohvalila s centrom za življenjske vede, ki se bo lahko primerjal s katerim koli takim centrom v Evropi.

Star proračun, nova sredstva – revizija razporeditev

Ko ste dodelili sredstva in nato traja dve leti, da prispejo, ste lahko prepričani o enem: vaše številke bodo zastarele in čas bo za preoblikovanje vašega proračuna. „To je vprašanje uskladitve opreme s ciljem,“ pojasni. Claypole, ki je odgovoren za pomoč določenemu številu podjetij in ustvarjanje nekaterih proizvodov, se osredotoča na pridobitev prednostne opreme za izpolnjevanje teh ciljev.

Zelo prijetno presenečenje je bilo, da je bilo mogoče nekatere dele potrebne opreme najti na eBayu. „Ker gre za konkurenčno dražbo, upoštevamo pravila EU in rezultat je dobra oprema po odličnih cenah.“ Tudi ko se upoštevajo stroški popravil, je oprema še vedno cenejša, kot če bi kupili novo. „V zdajšnjem gospodarskem ozračju specializirane topilnice silicija propadajo ali prehajajo na druge procese, tako da se pojavljajo presenetljive cene,“ pojasnjuje Claypole. V času ko izdatke prilagaja proračunu, je ta nepričakovani vir opreme prava sreča.

Center za nanozdravje (Centre for NanoHealth), ki združuje akademike, zasebni sektor in nacionalno zdravstveno službo, si prizadeva uporabljati nanotehnologijo za odkrivanje boleznin in opredelitev ustreznega zdravljenja.

Dejstva in številke

V Center za nanozdravje bo na podlagi konvergenčnega cilja vloženi nekaj več kot 21 milijonov €. Financiranje se je začelo leta 2009 in bo trajalo pet let.

Medtem ko so sredstva že lahko določena, iskanje pravih ljudi za zaposlitev v ekipi ni nikoli lahko. Ko je treba poiskati ljudi na področju tiskanja plastike za elektroniko, je potreba po specialistih lahko izziv. Nekaj članov projekta so že našli, toda iskanje drugih se nadaljuje, tudi v Združenih državah in drugje. Kot pravi Claypole, „izbrskati moramo ljudi, ki jih potrebujemo.“

Opis delovnega mesta – zasnove postanejo resničnost

Zaposleni bodo imeli odločilno vlogo pri razvoju visoke tehnologije v Evropi. Medtem ko univerze razvijajo zasnove, Center za nanozdravje deluje kot glavni posrednik med teorijo in množično proizvodnjo. Naloga Centra je, da prevzame teoretično razvito zamisel in jo spremeni v proizvod. Podjetja nato zasnovajo, ki je bila preizkušena v Centru, spremenijo v množično proizvodnjo.

Claypolova ekipa še preučuje nizkoenergijsko osvetljava v povezavi z Inštitutom Holst v Eindhovnu. Financira se na podlagi Sedmega okvirnega programa EU za raziskave in vključuje delo s podjetjem Philips na elektroniki na osnovi polimerov kot alternativni za silicij. „Eden od resnično zanimivih dogodkov bo možnost, da se polimerna elektronika vključi na medicinsko področje,“ pojasnjuje.

Za Claypola je raziskovanje napredne tehnološke teorije z izmenjavo znanja in izkušenj med raziskovalnimi inštituti tisto, zaradi česar se je vredno ukvarjati z gradbeniki.

„Razviti nekaj z združitvijo strokovnega znanja in nato tehnologijo prenesti iz laboratorijev v podjetja, ki se jim nato lahko pokaže, kako naj proizvod proizvajajo sama – to je to,“ pojasnjuje.

KOMUNICIRANJE – DOBRO ZA PLANET

Komuniciranje – dobro za planet

Načrt v zvezi s podnebnimi spremembami je bil vključen v vsak vidik regionalne politike EU in je ključni del tega, kako programi delujejo in se medsebojno povezujejo. Različne mreže in programi pokrivajo različne vidike regionalne politike, kar ljudem pomaga, da združujejo svoje znanje, in ustvarja skupno povezavo med različnimi naložbami. V tej številki Panorame si bomo ogledali programe ESPON, Urbact in Interreg.

ESPON (Evropska mreža za opazovanje prostorskega načrtovanja)

ESPON ima tri ključne vidike dela, povezane s podnebnimi spremembami: spremlja vpliv podnebnih sprememb na različne vrste pokrajine po EU, zagotavlja, da so podnebne spremembe vključene v odločitve politike, in podpira projekte obnovljive energije.

„Podnebne spremembe so sestavni del programa ESPON 2013, ker so svetovni trend, ki vpliva na teritorialni razvoj po vsej Evropi,“ pravi direktor koordinacijske enote mreže ESPON Peter Mehlbye. „Naš projekt podnebnih sprememb bo natančno preučil vpliv podnebja na regionalno konkurenčnost in kohezijo na različnih vrstah ozemelj in tudi v Evropi kot celoti.“

Prihodnja usmeritev za mesta (FOCI)

Sredstva ESRR: 748 000 €

Skupni proračun: 999 000 €

Trajanje: september 2008–september 2010

ESPON v tej študiji preučuje, kako se razvijajo velika mesta in aglomeracije ter kako to vpliva na okolje. Velika urbana območja so središče gospodarske rasti in ključna za izpolnjevanje mnogih ciljev lizbonske strategije za delovna mesta in izboljšanje življenjskih standardov. Hkrati jih tisti, ki izvajajo politike, povezane s trajnostjo, kot je Leipziška listina o trajnostnih mestih, gledajo z večjo zaskrbljenostjo.

V študiji FOCI bodo preučeni okoljski vplivi razvoja mestnega jedra, rast na obrobju urbanih območij in izzivi, ki jih ta prinaša. Izkušnje s širjenjem urbanih območij iz preteklosti bodo

RegEnergy

Dejstva in številke:

- Prispevek ESRR: 831 000 €
- Skupni proračun: 1,2 milijona €

Trajanje: april 2005–september 2007

Oglejte si svoj grelnik vode – podlaga za razmislek, kako se morajo razvijati evropski ogrevalni sistemi. Danes se srečujemo z vse večjimi zahtevami po ogrevanju in hlajenju, ki izhajajo iz podnebnih dejavnikov in višjih pričakovanj v zvezi z življenjskimi standardi. Toda te zahteve tudi dvigujejo stroške in preizkušajo vpliv naših glavnih dobav na okolje.

RegEnergy, finalist natečaja za nagrade RegioStars leta 2009, pomaga vsakomur v sektorju ogrevanja, da izkoristi inovativne zamisli in novo tehnologijo po EU. To je informacijska mreža, ki združuje 18 partnerjev iz 11 držav, ki spodbujajo varno dobavo obnovljivih virov energije in sočasno zmanjšujejo regionalne razlike v zvezi z dobavo in porabo energije.

Glavni cilji projekta so bili:

- oblikovanje mreže regij, ki so inovatorke na področju ogrevanja in hlajenja,
- razširjanje politik dobre prakse in informacij o razpoložljivih sredstvih ter podpiranje kopiranja projekta na drugih področjih,
- opredelitev inovativnih občinskih testnih primerov in vzorčnih politik, namenjenih trajnostnemu prestrukturiranju sektorja ogrevanja.

Ti cilji so bili usmerjeni na občinske in regionalne oblikovalce politike in načrtovalce, regionalne in občinske energetske javne službe in podjetja, organe in agencije za regionalni razvoj ter tiste, ki bi lahko spodbudili možnost kopiranja na drugih področjih, kot so občinska in regionalna združenja.

Med opaznimi uspehi je bil razvoj spletnega orodja za občinske in regionalne nosilce odločanja, to je reg-energy.org, ki jim je pomagalo pri iskanju primerov dobre prakse v zvezi s politiko in financiranjem ter pri razvoju dobrih načinov uresničevanja projektov trajnostnega ogrevanja in hlajenja v njihovih regijah in skupnostih.

povezane z novimi koncepti trajnosti za spodbujanje urbanega razvoja, ki je pozitiven za gospodarstvo in okolje.

ReRISK

Sredstva ESRR: 524 000 €

Skupni proračun: 700 000 €

Trajanje: julij 2008–julij 2010

Ta dvoletna študija se osredotoča na priložnosti za razvoj bolj obnovljivih virov energije. Izhaja iz naraščajočih cen energije in morebitnega pomanjkanja energije ter temelji na trajnostnih ciljih, o katerih so se dogovorili ministri EU v Teritorialni agendi za leto 2007. Ta študija bo dala razumne in uravnotežene dokaze o regionalnem vplivu naraščajočih stroškov goriva ter o tem, kako to dolgoročno vpliva na konkurenčnost in kohezijo evropskih regij.

Urbact

Program Urbact na področju urbanega razvoja zagotavlja, da imajo vodilni partnerji projekta možnost komunicirati in si izmenjavati informacije, ko uporabljajo inovativne zamisli v svojih specializiranih projektih.

Delo v celoti usmerjajo mesta, ki prejemajo sredstva EU, prednostne naloge pa določajo lokalne skupnosti in podjetja. Urbact nastopi višje v verigi politike, saj financira 28 mrež, ki ustvarjajo priložnosti za komuniciranje med 181 mesti in 5 000 sodelujočimi po vsej EU ter na Norveškem in v Švici. Vsaka mreža pokriva ekonomske, socialne in okoljske teme, usklajujeta pa jo organizacija vodilnega partnerja in vodilni izvedenec.

Interreg IVC

Proračun ESRR: 321 milijonov €

Programi Interreg še naprej utirajo pot sodelovanju med regijami in državami članicami kot del zaveze EU za doseganje večje dodane vrednosti za davkoplačevalce. Ta program je osredotočen na inovacije in okolje za obdobje 2007–13 ter tesno povezan z osredotočenostjo na ravni EU na trajnostno rast, inovacije in zaposlovanje, znano kot prenovljena lizbonska strategija. Del pridobitev izhaja iz medsebojne izmenjave znanja, medtem ko se v drugih primerih manj izkušene regije lahko povežejo z naprednejšimi. Predvsem pa se s tem sodelovanjem vpeljuje najboljša praksa v upravljanje glavnih razvojnih programov. „Glede na to, da vplivi podnebnih sprememb ne upoštevajo meja, je jasno, da lahko medregionalno sodelovanje prinese dodano vrednost,“ pravi direktor programa Interreg IVC Michel Lamblin. „Regije si lahko izmenjajo izkušnje, ocenijo to, kar že obstaja drugje, in pripravijo najustreznejši odziv za svojo regijo. Za regijo to pomeni očiten prihranek časa in denarja.“

Za projekte Interreg IVC sta značilni dve obširni temi; prvič, projekti, ki se nanašajo na inovacije in ekonomijo znanja, in, drugič, projekti, ki se nanašajo na okolje in zaščito pred tveganji. V tej drugi kategoriji se obravnavajo številna nova vprašanja, kot sta nedavno gospodarjenje z gozdovi in obnovljivi viri energije.

FUTUREforest

Gozdovi imajo pomembno vlogo pri ohranjanju okoljskega ravnotežja in so lahko tudi pot do mnogih izboljšav. Projekt FUTUREforest združuje organe, pristojne za gospodarjenje z gozdovi, v osmih regijah za izmenjavo informacij o številnih praktičnih vprašanjih, kot so širitev biotske raznovrstnosti, izboljšanje vodnega ravnovesja in strukture tal ter ustvarjanje prihodkov od gozdarskih proizvodov. Njihovo sodelovanje bo izboljšalo dobro prakso med njimi in zagotovilo strateške smernice za prihodnje politične odločitve. Za ta projekt je na voljo skupaj 1,9 milijona € (1,5 milijona € iz ESRR) za tri leta.

RegioClima

Podnebne spremembe se dogajajo, naj nam bo to všeč ali ne, in projekt RegioClima poskuša najti dobro v neprijetnosti z iskanjem načinov za prilagoditev spremembam. Malce manj kot 2 milijona € (1,6 milijona € iz ESRR) je bilo dodeljeno osmim partnerjem v tem projektu, ki ugotavljajo, kako se najbolje prilagoditi podnebnim spremembam in kako oblikovati nove pristope v programih regionalnega razvoja.

PREJŠNJA ŠTEVILKA

V prejšnji izdaji Panorame je bila predstavljena strategija EU za regijo Baltskega morja. 8 000 km obale Baltskega morja je razdeljenih med osem držav članic EU, njegovo okoljsko stanje pa je vse slabše. Komisija je junija 2009 sprejela Strategijo EU za regijo Baltskega morja, ki si prizadeva, da bi ta edinstveni del Evrope postal okoljsko trajnosten, uspešen, dostopen in privlačen ter varen in stabilen. Strategija je tudi pomemben prvi korak k regionalnemu izvajanju celostne pomorske politike. Čeprav Strategija nima lastnih sredstev, bo med letoma 2007 in 2013 Baltiku dodeljenih več kot 44 milijard € na podlagi regionalne politike EU in drugih sredstev EU. Z novimi projekti se bo usklajevalo delo veliko ljudi in organizacij s celotnega območja. Projekti, ki bodo obravnavali številne vidike vsakodnevnega življenja, bodo na primer prispevali k zmanjšanju močne onesnaženosti morja, izboljšanju prometnih sistemov in energetske omrežij ter okrepitvi zaščite pred večjimi nujnimi primeri na morju in kopnem. Strategija EU za regijo Baltskega morja je bila poslana Parlamentu in Svetu v obravnavo in odobritev.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

NASLEDNJA ŠTEVILKA

Naslednja številka bo na temo Obveščanje o regionalni politiki EU: povečanje preglednosti in prepoznavnosti politike je bil ključni element reforme kohezijske politike za obdobje 2007–13. V naslednji izdaji Panorame bomo predstavili inovativne in uspešne primere dejavnosti obveščanja v 271 regijah EU. Raziskali bomo, kako uspešno obveščati ob nizkem proračunu, kako kar najbolje izkoristiti najnovejše medije, kakšne so zahteve obveščanja in zakaj je učinkovito obveščanje tako pomembno za regionalno politiko. Regionalna novinarja vas bosta seznanila s tem, katere informacije potrebujeta, da posredujeta vašo zgodbo, uradnik za komuniciranje z nizkim proračunom pa bo razkril, kako pritegniti pozornost medijev.

Pišite na regio-panorama@ec.europa.eu in nam poročajte o svojem najuspešnejšem ukrepu obveščanja ali nam samo sporočite, katerim elementom regionalne politike trenutno namenjate pozornost.

DATUM	DOGODEK	KRAJ
1. oktober 2009	Konferenca ‚Kako kohezijska politika podpira razvoj podeželja?‘ http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm	Bruselj (Belgija)
Od 5. do 8. oktobra 2009	Dnevi odprtih vrat – Evropski teden regij in mest: svetovni izzivi, evropski odzivi http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Bruselj (Belgija)
15. oktober 2009	Konferenca švedskega predsedstva o okolju, podnebnih spremembah in varnosti – spopad z izzivi http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/10/15/conference_on_environment_climate_change_and_security	Stockholm (Švedska)
15. oktober 2009	Delavnica ‚Kohezijska politika, inovacije in strategija Baltskega morja na lokalni ravni‘ http://www.in.ee/	Talin (Estonija)
15. in 16. oktober 2009	Mednarodna konferenca ‚Ekološka mreža v Alpah – odziv na podnebne spremembe, ki bo ohranil biotsko raznovrstnost?‘ http://www.alparc.org/event-calendar/events-of-alparc	Berchtesgaden (Nemčija)
Od 27. do 29. oktobra 2009	Mednarodni simpozij ‚Strategije za prilagoditev podnebnim spremembam v regijah Evrope‘ http://www.regional-climate.eu/	Düsseldorf (Nemčija)
30. oktober 2009	Delavnica ‚Rast in konkurenčnost z obnovljivimi viri energije‘ http://www.pohjois-savo.fi/	Kuopio (Finska)
30. november in 1. december 2009	Konferenca ‚Nove metode za ocenjevanje kohezijske politike: spodbujanje odgovornosti in učenja‘ http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Varšava (Poljska)
Od 7. do 18. decembra 2009	Konferenca Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP15) http://en.cop15.dk/ http://unfccc.int/	Köbenhavn (Danska)
Od 10. do 12. decembra 2009	Konferenca švedskega predsedstva o kohezijski politiki in teritorialnem razvoju http://www.se2009.eu/kiruna10december	Kiruna (Švedska)
21. in 22. maj 2010	Letna konferenca Regije za gospodarske spremembe in nagrade RegioStars 2010 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm	Bruselj (Belgija)

Več informacij o pomembnih dogodkih s področja regionalne politike na naslovu
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

NAJ SE SLIŠI VAŠ GLAS

KN-LR-09-031-SL-C

Pri Panorami bomo veseli vaših pripomb in vprašanj. Tema naslednje številke bo obveščanje o regionalni politiki.

Želimo, da se nam oglasite. Poročajte nam o svojih dosežkih pri obveščanju, učinkovitih orodjih obveščanja ali celo manj uspešnih izkušnjah ali težavah, s katerimi ste se srečali, ko ste poskušali, da bi sofinancirani projekti postali prepoznavni. Izbrali bomo nekaj vaših pripomb in vprašanj ter jih predložili strokovnjakom za to področje v naši novi rubriki Odpravljanje težav. Lahko pa nam samo sporočite, kateremu vidiku regionalne politike trenutno namenjate pozornost. Torej, če imate kaj povedati, povejte. Če imate vprašanja ali bi želeli izraziti svoje poglede na to ali katero koli drugo vprašanje s področja regionalne politike, nam pišite na e-naslov:

regio-panorama@ec.europa.eu

ISSN 1725-8278

© Evropske skupnosti, 2009
Razmnoževanje je dovoljeno pod pogojem, da je vir naveden.

Tiskano v Belgiji

URAD ZA PUBLIKACIJE EVROPSKE UNIJE
L-2985 Luxembourg

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko
Enota B.1 – komuniciranje, informiranje in odnosi s tretjimi državami
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Brussels
faks (32-2) 29-66003
e-pošta: regio-info@ec.europa.eu
spletna stran: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

■ Urad za publikacije